ORĘDOWNIK URZĘDOWY
MIASTA BYDGOSZCZY

Redakcja i Administracja:

Magistrat miasta Bydgoszczy ratusz pokój 15
Czynna codziennie od 8-mej do 3-ciej po poł.
Za redakcję odpowiada radca Tytus Podoski.

Prenumerata: miesięcznie 50 groszy

Ogłoszenia:

Wiersz szerokości 66 mm 20 groszy. Przy powtarzającem się ogłoszeniu udzielamy rabatu

Nakładem: Magistratu Miasta Bydgoszczy.
Drukiem Drukarni Bydgoskiej S. A. (Dz. Bydg.)

№ 12. | Bydgoszcz, piątek, dnia 15 czerwca 1928 r. | Rok XLV.

Treść nr. 12.

168.

Odpis.

Wojewoda Poznański.
L. dz.: 11272/28-1.
Przedmiot: Zwalczanie
pomoru i zarazy świń.

Poznań, dn. 18 maja 28 r.

Do

wszystkich P. P. Starostów i P. P. Prezydentów miast Poznania, Bydgoszczy, Inowrocławia i Gniezna Województwa Poznańskiego.

Kilkakrotne stwierdzenie w Wiedniu w ostatnich czasach pomoru względnie zarazy świń w transportach trzody chlewnej, pochodzącej z obszaru tutejszego województwa, jak również stwierdzenie tych zaraz w 8-miu powiatach dowodzi, iż zarazy te na obszarze tutejszego województwa przybrały poważne rozmiary i grożą zniszczeniem krajowej hodowli świń.

Ponieważ przeprowadzone dochodzenia wykazały, że jedną z głównych przyczyn szerzenia się wspomnianych zaraz jest niedość wczesne zgłaszanie ich względnie wogóle niezgłaszanie i to nietylko podejrzenia, ale nawet wybuchu przez osoby do tego zobowiązane, przeto proszę pp. Starostę (Pre-

zydenta) **o zwrócenie uwagi przez odpowiednie ogłoszenie posiadaczom świń:**

1) **Na objawy tych zaraz:** Pomór i zaraza świń często występują równocześnie u tej samej świni. Zwierzę chore okazuje za życia zwykle duszność, kaszel, osłabienie, zmniejszoną chęć do jedzenia i zatwardzenie, później rozwolnienie, jasne zaczerwienienie skóry w postaci kropek lub plam na twardych częściach skóry jak: głowie, łopatce, zewnętrznej stronie szynki i kończyn. Plamy te w późniejszym przebiegu choroby pokrywają się strupiastemi i czarnemi powłokami. Nierzadko spotyka się też ropne zapalenie spojówek oczu.

Ponieważ zarazki łatwo przenoszą się bezpośrednio ze zwierzęcia na zwierzę, a pośrednio za pomocą narzędzi stajennych, karmy ściółki i t. p. ,przeto przy nabywaniu świń należy zwracać uwagę nietylko na to, by one nie okazywały żadnych objawów chorobowych, lecz przedewszystkiem upewnić się, że świnie te nie miały ani bezpośredniej ani pośredniej styczności z świńmi choremi wzgl. podejrzanemi o pomór lub zarazę świń. W każdym wypadku nowo nabycia świń zalecenia godną jest 4-ro tygodniowa ich obserwacja przy ścisłem odosobnieniu od innych świń.

2) **Na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 2-go sierpnia 1927 o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych** (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673) a w szczególności na postanowienia:

a) art. 20-go, w myśl których właściciele zwierząt, jakoteż wszyscy, którzy z tytułu faktycznego posiadania lub używania zwierzęcia albo z tytułu wykonywania urzędu lub zawodu mają styczność ze zwierzętami, są obowiązani zgłosić niezwłocznie do najbliższego posterunku policji lub bezpośrednio do starosty każdy wypadek zachorowania, jak również wystąpienia objawów, wzbudzających podejrzenie zachorowania świń na pomór względnie zarazę świń.

b) art. 77-go lit. d, w myśl których w razie niespełnienia w ciągu 24 godzin obowiązku zgłoszenia zachorowania świń na pomór względnie zarazę świń lub podejrzenia o pomór względnie zarazę świń, traci się prawo do zapomogi za świnie padłe z powodu tych zaraz.

c) art. 98-go i następ., z których wynika, że niezgłosznie zachorowania świń na pomór względnie zarazę świń lub podejrzenia o pomór względnie zarazę świń, podlega karze 1.000 zł., lub 6 tygodni aresztu, o ile sprawa nie wymaga skierowania jej do prokuratorji, celem spowodowania ewentl. wyższego wymiaru kary.

Równocześnie zwracam uwagę Panu Staroście (Prezydentowi), że w myśl przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9-go stycznia 1928 (Dz. U. R. P. nr. 19, poz. 167), urzęedowe stwierdzenie pomoru i zarazy świń uzależnione jest od przeprowadzenia badań rozpoznawczych. Wobec tego powiatowy lekarz weterynaryjny, po przeprowadzeniu sekcji świni, podejrzanej o pomór lub zarazę świń, winien wysłać do pracowni rozpoznawczej próby przepisane w § 20 i 21 załącznika nr. 3, do tego rozporządzenia. Ze względu na to, że według przepisów wyż wspomnianego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22-go sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. nr. 77) za świnie padłe przysługuje posiadaczom prawo do zapomogi proszę o jaknajściślejsze przestrzeganie tych przepisów i zgodnie z reskryptem Ministerstwa Rolnictwa z dn. 25-go kwietnia rb. nr. 21 35 W. II — zaznaczam, że od **każdej** sztuki, za którą ma być wypłacona zapomoga, należy przepisane próby przesłać do badania rozpoznawczego.

Postępowanie przy szczepieniach regulują przepisy §§ 365 i 366 wspomnianego rozporządzenia Ministerstwa Rolnictwa. Według tych przepisów szczepienia przeciw pomorowi i zarazie świń, niezarządzone przez władze, **mogą być przedsiębrane tylko za uprzedniem zezwoleniem dotyczącego Wojewody.**

Ponieważ szczepienia przeciw tym chorobom znadują się jeszcze w stadjum doświadczalnem i wymagają dalszych udoskonaleń, by mogły być masowo stosowane jako skuteczny środek walki z pomorem i zarazą świń, wskazane jest zastosowanie ścisłej kontroli nad temi szczepieniami.

Ministerstwo Rolnictwa zarządziło, by wytwornie surowic i szczepionek weterynaryjnych zawiadamiały Minsterstwo o każdorazowem wysyłaniu materjału szczepiennego przeciw pomorowi i zarazie świń. Ministerstwo zawiadomi o tem tutejszy Urząd, który znowu w dalszym ciągu zawiadomi P. Starostę (Prezydenta), w celu zastosowania wspomnianej kontroli dla ustalenia skuteczności tych szczepień (o ile na przepro-

wadzenie szczepień uzyskano zezwolenie tutejszego Urzędu) jak również, czy w danym wypadku czyniono zadość obowiązkowi zgłoszenia pomoru i zarazy świń względnie podejrzenia o te choroby. Zaznaczam, że winnych należy **bezwzględnie** pociągać do odpowiedzialności karnej.

O wydanych zarządzeniach oczekuję powiadomienia do dnia 15 czerwca rb.

Wojewoda:
w z. (—) Nikodemowicz.

Powyższy odpis podaję do wiadomości i przestrzegania.

Bydgoszcz, dnia 29. 5. 28.

Miejski Urząd Policyjny.
(—) Hańczewski, radca miejski.

Pl. VI 4949/28.

169.

Odpis z D. U. R. P. nr. 104 z dnia 23. 10. 26. pcz. 608.

ROZPORZĄDZENIE
Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państw.
z dnia 9-go października 1926 roku
w sprawie rejestracji klaczy zarodowych.

Na mocy art. 3 i 8 ustawy z dnia 23-go stycznia 1925 o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. Nr. 17 poz. 113) zarządza się co następuje:

§ 1. Do rejestrowania klaczy zarodowych upoważnia się następujące organizacje:

a) Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni w Polsce i Związek Hodowców Konia Szlachetnego Półkrwi;

b) Izby Rolnicze: Pomorską — na terenie województwa pomorskiego, Śląską — na terenie województwa śląskiego, oraz Wielkopolską — na terenie województwa poznańskiego, tudzież

c) organizacje następujące:

1) Centralne Tow. Rolnicze w Warszawie — na terenie województw białostockiego, kieleckiego, łódzkiego i warszawskiego;

2) Centralny Związek Kółek Rolniczych w Warszawie — na terenie województw białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego;

3) Lubelskie Tow. Rolnicze w Lublinie — na terenie woj. lubelskiego;

4) Nowogrodzkie Wojewódzkie Towarzystwo Rolnicze w Baranowiczach — na terenie woj. nowogrodzkiego;

5) Związek Kółek Rolniczych ziemi Nowogrodzkiej w Nowogródku — na terenie woj. nowogrodzkiego;

6) Rada Wojewódzka Okręgowych Towarzystw Rolniczych województwa poleskiego w Brześciu n/B. — na teren. woj. poleskiego;

7) Poleski Wojewódzki Związek Kółek Rolniczych w Brześciu n/B. — na terenie woj. poleskiego;

8) Wileńskie Tow. Rolnicze w Wilnie — na terenie woj. wileńskiego;

9) Związek Kółek i Organizacyj Rolniczych ziemi Wileńskiej w Wilnie — na terenie woj. wileńskiego;

10) Wołyńskie Towarzystwo w Łucku — na terenie woj. wołyńskiego;

11) Związek Kółek Rolniczych Województwa Wołyńskiego w Łucku — na terenie woj. wołyńskiego.

12) Małopolskie Tow. Rolnicze w Krakowie — na terenie woj. krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego;

13) Towarzystwo Gospodarskie Wschodniej Małopolski we Lwowie — na terenie woj. lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

§ 2. Towarzystwo Zachęty do Hodowli Koni w Polsce i Związek Hodowców Konia Szlachetnego Półkrwi dokonywają rejestracji klaczy, stanowiących własność członków tych organizacyj.

Izby Rolnicze oraz organizacje rolnicze, wymienione w § 1 p. c, dokonywają rejestracji klaczy stosownie do właściwości terytorjalnej, ustalonej w § 1 p. b. i c.

§ 3. Izby Rolnicze, oraz organizacje rolnicze, wymienione w § 1 p. c, dokonywają rejestracji klaczy na ogólnych przeglądach, odbywanych w obrębie poszczególnych powiatów, w kolejności, ustalonej przez te instytucje, w porozumieniu z władzami administracyjnemi I-ej instancji.

O terminach i miejscach przeglądu klaczy, podaje do wiadomości publicznej władza administracyjna I-ej instancji.

§ 4. Na dowód zarejestrowania klaczy organizacje, wymienione w § 1 wydają świadectwo zarejestrowania klaczy zarodowych według załączonego wzoru.

Świadectwo zarejestrowania klaczy ważne jest na lat 4, licząc od dnia 1. stycznia tego roku kalendarzowego, w którym nastąpiło zarejestrowanie klaczy.

§ 5. Organizacje, dokonywające rejestracji klaczy zarodowych, sporządzają ilościowe wykazy zarejestrowanych w powiecie klaczy zarodowych i przedstawiają je corocznie Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
(—) Niezabytowski.

Załącznik do § 4 Rozp. Min. Roln. i Dóbr Państw. z dnia 9. października 1926 poz. 608.

Nr.————

Województwo——————
Powiat——————

Świadectwo zarejestrowania klaczy zarodowej.

Na mocy decyzji (nazwa organizacji społeczno-hodowlanej)—————— upoważnion... na mocy art. 3 ustawy z dnia 23. stycznia 1925 o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. nr. 17 poz. 113) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 9. października 1926 w sprawie rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. nr. 104 poz. 608) do dokonywania rejestracji klaczy zarodowych klacz————
wiek——————maść i odmiana————
—————— wzrost———— cm;
obwód klatki piersiowej ———— cm; podkolanie ———— cm; rasa ————
typ ———— po ogierze ————
z klaczy ———— należąca do ————
————zamieszkałego w ————
gm. ———— powiatu ————
została uznana za klacz zarodową.

Świadectwo niniejsze ważne jest do dnia 1 stycznia 19...

(pieczęć) (podpis)

Uwaga: Najbardziej pożądany typ ogiera, którym klacz winna być odstanowiona ————

W roku	Stanowiona ogierem	Urodziła źrebię (płeć i maść) jałowa, poroniła	Naczelnik gminy

Wyciąg
z ustawy z dnia 23. stycznia 1925 o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji klaczy zarodow. (Dz. U. R. P. nr. 17 poz. 113).

Art. 3. Za klacze zarodowe w rozumieniu niniejszej ustawy uważane będą klacze, zarejestrowane w księgach klaczy zarodowych. Zarejestrowanie dokonywane będzie przez społeczne organizacje hodowlane, upoważnione do tego przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, lub komisje kwalifikacyjne, bądź to na mocy przedłożonych przy przedstawieniu klaczy dowodów pochodzenia, bądź też na mocy zakwalifikowania przedstawionej klaczy z powodu jej zalet. Organom kwalifikującym wolno jednak nie przyjąć do zarejestrowania przedstawionej klaczy mimo przedłożenia dowodów pochodzenia, o ile zauważą u niej pewne wady, kwestjonujące jej wartość hodowlaną. Klacze zarodowe podlegają nadzorowi państwowemu i mogą być odchowywane tylko przez ogiery państwowych zakładów chowu koni, lub przez ogiery, posiadające świadectwa uznania.

W razie odchowania klaczy zarodowej przez ogiera, nie posiadającego świadectwa uznania, choćby to był ogier, należący do właściciela klaczy, klacz będzie wykreślona z ksiąg klaczy zarodowych i utraci prawa do ulg, przewidzianych w art. 5.

O ile klacz zarodowa nie ma źrebaka przez trzylata po sobie następujące, zostaje również wykreślona z ksiąg klaczy zarodowych i traci prawo do ulg, z art. 5 wynikających.

Art. 5. Ogiery, posiadające świadectwo uznania, i zarejestrowane klacze zarodowe wolne są od przymusowego poboru do wojska, oraz od wszelkich świadczeń podwodowych w naturze, korzystając z przywileju uiszczenia tych świadczeń w gotówce.

Konie, należące do państwowych zakładów chowu koni, tak samo klacze zarodowe, których właściciel nie posiada żadnego innego konia, są wolne od tych świadczeń zupełnie.

Konie, objęte niniejszym artykułem, nie mogą być traktowane ze strony instytucyj samorządowych jako przedmiot wyjątkowego opodatkowania, poza opodatkowaniem całego pogłowia końskiego.

Powyższe rozporządzenie ogłaszam z powołaniem się na tut. Pl. VI 4434/25 z dnia

31. 8. 25 i 4445 oraz 4457/25 z dnia 1. 9. 25, (Orędownik Urzędowy nr. 21, z dnia 19. 9. 25, poz. 238-240).
Pl. VI 5034/28.

Bydgoszcz, 31. maja 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.
(—) **Hańczewski,** radca miejski.

170.

Rozporządzenie policyjne dot. przemysłowego i handlowego obrotu świeżem mlekiem krowiem.

Na podstawie §§ 143 i 144 ustawy o ogólnej administracji kraju z d. 30. 7. 1883 (Zb. Ust. str. 195), wzgl. 19. 5. 1889 (Zb. Ust. str. 108), oraz §§ 5 i 6 ustawy o zarządzie policyjnym z d. 11. 3. 1850 (Zb. ust. str. 265) łącznie z § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 21. 1. 1924 w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych (Dz. U. R. P. nr. 9, poz. 89 z d. 28. 1. 24.), ze względów zdrowia i bezpieczeństwa publicznego zarządzam za zgodą Magistratu dla obwodu policyjnego miasta Bydgoszczy co następuje:

§ 1.

Świeże mleko krowie może być przedmiotem handlu i przemysłu w Bydgoszczy tylko jako mleko pełne (tłuste) t. j. takie, które po wydojeniu nie uległo odtłuszczeniu, ani też innej przeróbce, lub też jako mleko **odtłuszczone** (chude, zbierane), z którego częściowo lub zupełnie w drodze mechanicznej oddzielono tłuszcz.

Mleko pełne powinno zawierać normalnie 2,85 a co najmniej 2,50% tłuszczu, jego zaś ciężar gatunkowy musi wynosić 1,028 — 1,031. Mleko poniżej 2,50% tłuszczu jest już mlekiem odtłuszczonem (chudem).

Śmietana powinna zawierać przynajmniej 10% tłuszczu.

§ 2.

Mleko pasteryzowane, sterylizowane, lub gotowane, wolno sprzedawać tylko pod temi nazwami. Mleka tylko gotowanego nie można sprzedawać jako mleko pasteryzowane lub sterylizowane. Za gotowane uważa się mleko, rozgrzane do momentu wrzenia przez 3 minuty. Za mleko sterylizowane uważa się mleko, które zaraz po wydojeniu było oczyszczone (cedzone), a potem najpóźniej w ciągu 12 godzin po wydojeniu zostało zlane do naczyń hermetycznie zamkniętych (uznanych przez odnośnych rzeczoznawców za odpowiednie), w tych naczyniach poddane przez 10—15 minut wpływowi ogrzania przy +80° C i następnemu ochłodzeniu do + 4° C, i w tychże zamkniętych hermetycznie naczyniach przechowane aż do oddania konsumentowi (nabywcy).

Za mleko pasteryzowane należy oznaczać takie, które było rozgrzane do temperatury + 63° C przez 30 minut w naczyniach hermetycznie zamkniętych, poczem poddane natychmiast ochłodzeniu do + 12° C i przechowane w tych naczyniach aż do oddania konsumentowi.

§ 3.

Mleko krów chorych wskutek pryszczycy, albo takich, które się znajdują w otoczeniu bydła chorego wskutek pryszczycy, może być dopuszczone do obrotu tylko w stanie **przegotowanym** lub **sterylizowanym.**

§ 4.

Mleko zsiadłe, (kwaśne) oraz maślankę z mleka, nieobjętego zastrzeżeniami § 5 niniejszego rozporządzenia, wolno sprzedawać tylko pod właściwą nazwą.

§ 5.

Niedopuszczalne w handlu jest mleko:

1) przyrządzone z mieszaniny mleka tłustego i odtłuszczonego, lub zawierające przymieszki ciał obcych w rodzaju lodu, wody, środków konserwujących i t. p., albo mające stęchły (zgniły) zapach lub smak, i wogóle szkodliwe dla zdrowia konsumentów z jakichkolwiekbądź powodów;

2) o wyglądzie sinawym, żółtawym lub bladoróżowym, o powierzchni pokrytej pleśnią, o smaku gorzkawym, niemiłym, lub śluzowate, albo zawierające żyłki (prążki) krwawe, wzgl. krwawe skrzepy.

3) wydojone w okresie pięciodniowym przed ocieleniem i sześciodniowym po ocieleniu się krawy;

4) pochodzące od krów:

a) chorych wskutek księgosuszu, wścieklizny, gruźlicy o formie otwartej ospy, zarazy płucnej, żółtaczki, szelestnicy, biegunki, choroby wymienia lub macicy, zapalenia ropnego, wzgl. gnilnego, zakażenia ropno-pasoczniczego, i in. chorób, oraz od krów, chorych wskutek komplikacyj poporodowych;

b) leczonych lekarstwami, zawierającemi truciznę, która przechodzi w mleko, jak np. arszenik, opjum, emetyk, (tartarus sti-

biatus), ciemierzyca, (hellehorus), czeryna, pilokarpina, i in. alkaloidy (morfina, strychnina etc).

§ 6.

Handel mlekiem w sklepach, dozwolony jest tylko za uprzednią zgodą władzy policyjnej, której należy donieść o zamiarze sprzedaży mleka, podając, jakiego rodzaju mleko zamierza się sprzedawać — czy mleko pełnowartościowe, czy odtłuszczone (§ 1), czy też i jedno i drugie.

Przedsiębiorca (handlarz, mleczarnia) winien dostarczyć władzy policyjnej adresy dostawców mleka, i zawiadamiać ją o zachodzących zmianach.

Kontrolerom należy udzielać przy pobieraniu prób dostateczne co do mleka wyjaśnienia, i zewalać na zabranie próby w ilości do ½ litra z każdego naczynia, celem zbadania.

§ 7.

Nie należy używać do transportowania i przechowywania mleka naczyń, z których do mleka mogłyby się dostać obce składniki, jak też naczyń z miedzi, mosiądzu i cynku, oraz garnków glinanych z uszkodzonem szkliwem (polewą), lub naczyń z żelaza. W szczególności zabrania się używania naczyń, wewnątrz których tworzy się rdza.

Pokrywki naczyń należy uszczelnić jedynie za pomocą pierścieni gumowych bez odoru, używanie zaś szmat, papieru, słomy i t. p. na ten cel jest bezwarunkowo wzbronione.

Mleko dla niemowląt dopuszcza się do handlu jedynie w butelkach z przejrzystego, niekolorowego szkła, szczelnie zamkniętych i zaplombowanych, zaopatrzonych w datę udoju z podaniem pochodzenia mleka. Butelki te muszą być utrzymywane bezwzględnie czysto.

Mleko w sklepach handlowych należy przechowywać w naczyniach szczelnie zamkniętych w celu uniemożliwienia dostępu kurzu, brudu i innych nieczystości.

Naczynia z mlekiem w mleczarniach muszą być nakrywane gęstą (subtelną) gazą, chroniącą mleko od zapylenia, od much itp. Rodzaj mleka, według § 1 winien być zaopatrzony trwałym, wyraźnym napisem na poszczególnych naczyniach z mlekiem. Naczyń z mlekiem nie wolno w czasie sprzedaży mleka w miejscach publicznych, jak naulicach, placach, w sieniach lub podwórzach, zostawiać bez należytej opieki i dozoru.

Przelewanie mleka z jednego naczynia do drugiego, na ulicach i drogach publicznych, gdzie z powodu ruchu komunikacyjnego lub z powodu wiatru unosi się kurz i pył, jest zakazane tak samo, jak dotykanie mleka bezpośrednio rękami lub brudnemi naczyniami (miarkami).

§ 8.

Wozy do przewożenia mleka należy utrzymywać czysto. dpadków kuchennych, lub innych składników, mogących z powodu rozkładu lub swych zapachów ujemnie oddziaływać na jakość i skład mleka, nie wolno umieszczać na wozach obok naczyń z mlekiem.

Wozy, służące do sprzedaży ulicznej mleka, muszą być zaopatrzone w kurki i przewody dobrze ocynowane i stale utrzymywane w należytym stanie czystości. Bezpośrednio nad kurkami, na zewnętrznej ścianie wozów muszą się znajdować trwałe napisy, o których mowa w § 7 ust. 5, wraz z podaniem ceny mleka.

Kurki muszą być zaopatrzone w nakrycia (kaptury) a naczynia miarowe (miarki litrowe, półlitrowe) należy podczas jazdy przechowywać w wozie, nie zaś zawieszać je zewnątrz.

Personel obsługujący wozy, musi być czysto ubrany i nosić płócienne bluzy i nakrycia głowy łatwo pralne.

Jakiekolwiekbądź ine, aniżeli do wyłącznej obsługi wozu potrzebne przedmioty, prócz płaszcza deszczowego, na wozie, lub we wozie nie powinny się znajdować.

Używanie dzwonka w sposób nadmierny, denerwujący i hałaśliwy jest wzbronione. W szczególności należy ograniczać do absolutnego minimum wydzwanianie przed szkołami i kościołami w czasie lekcji, wzgl. nabożeństw. Trzykrotne uderzenie dzwonka w zasadzie wystarczy, ewtl. z jedno lub dwurazowem powtórzeniem, natomiast zakazanem bezwzględnie jest przeciągłe, nieprzerwane dzwonienie przez dłuższą chwilę mianowicie w śródmieścu, oraz w pobliżu szkół, kościołów i szpitali.

§ 9.

Ubikacje, służące dla przechowania mleka handlowego, winny stale się znajdować w stanie czystym, być często przewietrzane i nie należy ich używać zarazem jako sypialnię, lub pokój dla chorych, zaś o ile są położone tuż obok pokoju mieszkalnego lub

sypialni, natenczas muszą conajmniej oddzielone być od takowych drzwiami ze zamkiem i utrzymane w stanie czystości.

Osoby, cierpiące na choroby zakaźne, lub które z takimi chorymi mają styczność, nie powinny żadną miarą być czynne w jakikolwiekbądź sposób przy sprzedaży mleka i jego przetworów.

O ile w rodzinie, czy gospodarstwie domowem producenta mleka lub handlarza zajdzie wypadek choroby gorączkowej, winien handlarz czy producent **bezzwłocznie** zgłosić o tem władzy policyjnej, a w razie podejrzenia o chorobę zakaźną, przywołać natychmiast lekarza i zarazem, chcąc się uchronić od przymusowego zamknięcia handlu przez władzę, niezwłocznie te wszystkie zastosować środki zapobiegawcze, których zastosowania wymaga doraźne zabezpieczenie mleka handlowego, lub jego wyrobów przed zetknięciem się z osobą chorą i osobami, pielęgnującemi chorego.

Jeżeli producent mleka lub handlarz się dowie, że w rodzinie (gospodarstwie domowem) osób, u niego zatrudnionych wybuchła choroba zakaźna, ma on obowiązek osobę tę na czas trwania danej choroby natychmiast od zajęć usunąć, i o wypadku donieść władzy policyjnej.

§ 10.

Posiadacze krów dojnych winni w każdym czasie dozwalać urzędowemu lekarzowi weterynarji, jak również urzędnikom policyjnym i kontrolerom obejrzenie krów i obory, dozorowanie udoju i branie próbek mleka celem zbadania tegoż.

§ 11.

Krowy dojne, których mleko oddaje się do handlu, powinny być zawsze czysto utrzymywane. Wymiona przed udojem powinny być starannie oczyszczone za pomocą płatka wełnianego. W razie znaczniejszego obrudzenia, należy wymię obmyć za pomocą czystej wody i mydła.

Dojący krowy powinni przedtem umyć ręce mydłem w czystej wodzie i wdziać czyste fartuchy. Osobom, t. zw. nośnikom, lub siewcom zarazków, i cierpiącym na choroby zakaźne, na wrzody, wyprysk, lub inne skórne choroby, dojenie krów jest bezwarunkowo wzbronione.

§ 12.

Używanie firm i napisów **„mleczarnia sanitarna"**, **„mleko dla niemowląt (i dzieci)"**, „mleko sanitarne", „mleko kuracyjne", „mleko zdrowotne", „mleko od krów na suchej paszy" itp. wymaga specjalnego zezwolenia policji.

Przewożone do Bydgoszczy na sprzedaż i miejscowe **mleko dla niemowląt** powinno zadość czynić warunkom następującym:

a) krowy, dostarczające to mleko, muszą być zaopatrzone w trwałe marki uszne (kolczyki) i trzymane w oborach: **widnych**, przestronnych i przewiewnych z nieprzepuszczalną posadzką, łatwą się łatwo oczyścić, posiadających żłoby, zaopatrzone w przyrząd do płókania z należytym odpływem, **oddzielonych** od obór mieszczących inne krowy, zaś na drzwiach (zewnątrz) tych obór muszą być tablice z oznaczeniem celu obory;

b) krowy, dostarczające mleko dla niemowląt, powinny być zbadane przez urzędowego lekarza wet. na koszt właściciela. Takie badanie powinno się odbywać co 4 tygodnie. Wyniki badań winny być zapisywane do książki kontrolnej, którą należy odnośnym urzędnikom i rewizorom na żądanie przedkładać.

O każdem zachorowaniu krów w oborze, która dostarcza mleko dla niemowląt, wzgl. w „mleczarni sanitarnej", i t. p. przedsiębiorstwach, na którąkolwiek z chorób wymienionych w § 5, pkt. 4, należy donieść nietylko władzy policyjnej, z obowiązku zgłaszania policji chorób zwierzęcych, ale jeszcze i powiatowemu lekarzowi weterynarji. Chore krowy, (a także i takie, które zachorowały na niestrawność, na biegunkę i na liżączkę), należy niezwłocznie aż do decyzji urzędowego lekarza weterynarji z obory usunąć.

c) Pasza dla krów nie powinna się składać z odpadków i pozostałości z wyrobów mleczarnianych.

d) Używanie dla krów podściółki ze słomy z łóżek, jest zabronione.

e) Pierwsze wytryski mleka z wymion należy wypuścić nie w rękę, lub węborek (garnek i t. p.), lecz w oddzielne naczynie, celem usunięcia.

f) Tuż po wydojeniu należy mleko usunąć z obory, przecedzić za pomocą filtru z (z waty), wzgl. z domieszek brudu za pomocą wirówki (centryfugi) oczyścić.

g) Przepisy § 11 oraz § 12 c — f winny być umieszczone na drzwiach obory i utrzymywane w stanie czytelnym.

h) Mleko dla niemowląt i t. p., sprowadzone z poza Bydgoszczy, wzgl. z innych obór, powinno przy oddawaniu konsumentowi (nabywcy) nie ulegając ścinaniu (zwarzeniu), wytrzymać przegotowanie lub t. zw. próbę alkoholową (roztwór 70% alkoholu z mlekiem w równej części).

§ 13.

Świadome, ze złej woli, lub też z niedbalstwa popełnione wykroczenia przeciwko postanowieniom niniejszego rozporządzenia policyjnego, podlegają, o ile kodeks karny nie przewiduje kar ostrzejszych, karze grzywny do 30 zł., lub odpowiedniej karze aresztu. Jednocześnie poddanem być może konfiskacie mleko nieprzepisowe, wzgl. ulec zajęciu, celem ewent. zniszczenia.

§ 14.

Niniejsze rozporządzenie policyjne otrzymuje moc obowiązującą w dwa tygodnie po ogłoszeniu w tut. miejskim „Orędowniku Urzędowym". Równocześnie uchyla się rozporządzenie policyjne wydane w tym samym przedmiocie w dniu 3. 8. 1908 („Oręd." nr. 64.)
Pl. VI 359/28.

Bydgoszcz, dnia 6. lutego 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) **Hańczewski,** radca miejski.

171.

„Samorząd Miejski".

Sprawa stosunku władz administracji ogólnej do samorządu miejskiego jest treścią rozważań artykułu pióra dr. Marcelego Chlamtacza, który w sposób rzeczowy i jasny rozważa stosunek, jaki między władzami administracji ogólnej a samorządem wytworzy rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19. stycznia 1928 r.

Autor przedewszystkiem omawia i wyjaśnia poszczególne artykuły rozporządzenia, podnosząc, iż nie sprawi ono uszczerbku samorządowi, — lecz nawet utworzenie powiatów miejskich wpłynie na rozszerzenie zakresu samorządowego, wzmacniając stanowisko samorządu.

Przechodząc następnie do omówienia ogólnej sprawy zakresu działania samorządu i zakreślanych mu granic, autor wyjaśnia, jakie winno być stanowisko władz nadzorczych i co jest niebezpieczeństwem uszczuplania atrybucyj samorządowych, dzieląc nadzór niezbędny na pozytywny i negatywny. Ten ostatni, ujawniający obecnie zbyt wielką tendencję rozrostu, jest szkodliwym dla idei samorządowej i jako taki winien być ograniczany. Artykuł swój autor kończy oceną rozporządzenia jako punktu zwrotnego w ocenie znaczenia czynnika obywatelskiego w strukturze administracji ogólnej, oraz podnosząc fakt, iż rozporządzenie to jest etapem na drodze komunalizacji władz administracji ogólnej.

W artykule następnym znajdujemy dokończenie pracy L. W. Biegeleizena p. t. „Przedsiębiorstwa komunalne". Autor omawia w sposób wyczerpujący politykę cen w przedsiębiorstwach komunalnych, wykazując różnorodne systemy obliczania i taryfowania stosowane przeważnie w Niemczech w różnorodnych przedsiębiorstwach. W konkluzji, autor dochodzi do wniosku, iż przedsiębiorstwa komunalne winny drogą swego rozwoju oprzeć się nie na podwyżkach cen obciążających ludności, lecz na zwiększenie zbytu i potanienie kosztów produkcji.

W następnej części autor omawia, na jakiej drodze mogą być osiągnięte cele użyteczności publicznej, a więc czy przez współpracę kapitału prywatnego z komunalnym w formie przedsiębiorstw mieszanych. Przykłady takiej gospodarki autor czerpie z Niemiec, omawiając ich formy, działanie i pożyteczności. Zdaje się jednak, iż forma towarzystw mieszanych w wyniku swej pracy nie jest korzystną dla miast i konsumentów.

Ważną sprawą dla przedsiębiorstw komunalnych jest ich wyodrębnienie i uniezależnienie od maszyny biurokratycznej i ich komercjalizacja. Miasta Zachodu przekształciły swoje przedsiębiorstwa samorządowe w towarzystwa akcyjne, lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, prowadzące kupiecką rachunkowość. Po omówieniu organizacji tego rodzaju w Niemczech, w konkluzji autor podaje uwagi dotyczące udoskonaleń, które jeszcze należałoby wprowadzić, by przedsiębiorstwom przy komercjalizacji zapewnić stosowną sprężystość działania, jednocześnie przystosowując taryfy i ceny do potrzeb ogółu mieszkańców miasta. Rolę czynników, regulujących obie sprawy, odegrać tu mogą: Rada zarządzająca i Związek rewizyjny, działalnością swoją obejmujący ogół wszystkich przedsiębiorstw miejskich.

172.

Odpis.

Wojewoda Poznański.

L. dz. 13020/28 I.

Przedmiot: Wywóz mięsa i produktów mięsnych do Francji.

Do

Magistratu miasta

w Bydgoszczy.

Rozporządzeniem z dnia 17. stycznia 1928 (Dziennik Urzędowy Rep. Franc. nr. 22 ex 1928 str. 1129) rząd francuski zezwolił na przywóz niżej wymienionych wyrobów mięsnych pod warunkiem, że będą zaopatrzone w świadectwa zdrowia, wystawiane przez państwowych lekarzy weterynaryjnych, stwierdzające, że wyroby pochodzą w całości ze zwierząt zdrowych i w czasie uboju niedotkniętych żadną chorobą, że nie zawierają żadnego środka antyseptycznego i że zostały opakowane i wysłane przy zachowaniu warunków, odpowiadających wszystkim wymogom zdrowotności środków spożywczych.

Spis tych produktów podaję według pozycji francuskiej taryfy celnej:

Nr. 16 mięso wieprzowe, baranie, wołowe, i innych zwierząt w stanie świeżym, chłodzonym, lub mrożonym.

Nr. 17 szynki bez kości, i zwijane szynki gotowane, mięso solone pochodzenia: a) wieprzowego (szynki, słonina i t. d.), b) wołowego i innych zwierząt.

Nr. 17 bis wędliny przyrządzone.

Nr. 17 ter. pyski wołowe (pocięte, gotowane, marynowane, w baryłkach i garnkach).

Nr. 19 konserwy mięsne w puszkach,

Nr. 20 bis. jelita a) świeże surowe, b) suche lub solone,

Nr. 30 tłuszcze zwierzęce z wyjątkiem rybich: a) łój, b) smalec, c) inne tłuszcze jadalne.

Wobec tego jednak, że produkty te będą poddane w każdym razie na granicy francuskiej kontroli i badaniu, dalej ze względu na to, że: badnie zwierząt rzeźnych i mięs nie jest dotychczas w Rzeczypospolitej Polskiej jednolicie uregulowane, Ministerstwo Rolnictwa pragnąc utrzymać rynek francuski dla eksportu polskiego, zezwoliło reskryptem z dnia 24. 4. br. nr. 1411. 4. I. na wystawianie urzędow. świadectw zdrowia **jedynie dla takiego** wyż wymienionego mięsa oraz przetworów mięsnych, przeznaczonych do wywozu do Francji, **które pochodzić będą z rzeźni miejskiej w Bydgoszczy.**

Świadectwa zdrowia dla tych produktów sporządzane, na koszt odnośnej rzeźni ściśle wedle załączonego wzoru w języku polskim i francuskim, mają zawierać szczegóły wymagane przez rząd francuski.

Do podpisywania tych świadectw Ministerstwo Rolnictwa wyż wspomnianem zarządzeniem upoważniło dla tamt. rzeźni miejskiej tamt ejszego lekarza weterynaryjnego, p. Antoniego Kwiatkowskiego.

Jeśli świadectwa zdrowia wystawione są przez państwowego lekarza weterynaryjnego, winny być zaopatrzone obok jego podpisu ponadto w jego urzędową pieczęć — wystawione zaś przez kierownika, względnie innego lekarza wet. odnośnej rzeźni, winny być zaopatrzone obok jego podpisu w urzędową pieczęć odnośnej rzeźni miejskiej.

Wystawiający świadectwo zdrowia, winien ściśle przestrzegać, by mięso, względnie produkty mięsne pochodziły jedynie z wyż wymienionej rzeźni, oraz, by wypełnione zostały warunki, wymagane przez rząd francuski.

Mięso i wyroby mięsne, wywożone do Francji, pochodzić muszą tylko ze zwierząt, które poddane zostały ubojowi w tamt. rzeźni miejskiej, mięsa zaś sprowadzonego do tamt. miasta z innych miejscowości, celem przerobienia na produkty mięsne, do wywozu do Francji dopuścić nie wolno.

Mięso świeże, jak również większe wyroby mięsne (szynki, boczki, głowy itp.) winny być **wyraźnie** oznakowane stemplem odnośnej rzeźni.

Proszę powiadomić zainteresowane czynniki o dozwolonym wywozie mięsa i produktów mięsnych do Francji.

Wojewoda:

w z. (—) Nikodemowicz.

Odpis.

Wzór świadectwa.

Podpisany ———————— (nazwisko i tytuł urzędowego lekarza weterynaryjnego państwa pochodzenia) zaświadcza, że pro-

dukty pochodzenie zwierzęcia niżej wyliczone:
(waga)
(rodzaj towarów)
zaopatrzone w następujące oznaki ——————
wysłane dnia ——————————
(miejsce wysłania)
przez ——————————
(nazwisko i adres wysyłającego)
i przeznaczone do ——————————
(nazwisko i adrese odbiorcy)
przewożone przez ——————————
(środki przewozowe ewtl. nazwa okrętu)
pochodzą w całości ze zwierząt poddanych badaniu lekarza weterynaryjnego i uznanych za zdrowe przed i po uboju, że nie zawierają żadnego środka antyseptycznego i że przy przyrządzaniu i wysłaniu tych środków spożywczych postępowano według wszelkich wymogów higjeny.

Wystawiono w —————— dnia ——————
(pieczęć urzędowa) (podpis)

Modele du certificat.

Le souissigné ....
(nom et tltre du vétérinaire fonctionaire de l'Etat de provenance)

Certifie que les produits d'origine animale dont la désignation suit

(Poids)

(Nature des marchandises)

portant les marqueś ci-après: ....

expediés le ....
(Localité d'expedition)

par. ....
(Nom et adresse de l'expediteur)

et destinés a ....
(Nom et adresse du destinataire)

transportés par. ....
(Mode de transport. Nom du navire, sily alieu)

proviennent en totalité d'animaux soumis à l'inspection vétérinaire et reconnus sains avant et après l'abatage, qu'ils ne contiennent aucune substance antiseptique et qu'ils ont été préparés et expediés suivant toutes les exigences de l'hygiene alimentaire.

Fait à .... le ....
(cachet officiel) (Signature)

(Le présent certificat devra ètre établi dans la langue du pays de provenance et reproduit en langue Francaise au don du mème document)

Powyższe podaję zainteresowanym do wiadomości.

Bydgoszcz, dnia 5. 6. 1928.

Miejski Urząd Policyjny
(—) **Hańczewski,** radca miejski.

Pl. VI. 5111/28.

173.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy.
2. J. 791/27 (45/28 Ska).

Wydział Karno Skarbowy Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z powodu niewykrycia miejsca pobytu **Gustawa Nowaka,** urodzonego w Łodzi dnia 10. stycznia 1878, syna Wacława i Julji z domu Schmidt, robotnika, ostatnio zamieszkałego w Bydgoszczy ul. Dąbrowa 6, oskarżonego o to, że w kwietniu i maju 1917 w ciągłości czynu w Bydgoszczy, działając wspólnie ze Stanisławem, Marją i Franciszkiem Jahnsami, i w porozumieniu z niemi, połączyli się ze sobą w celu popełniania jednego i tego samego przestępstwa i trudnili się potajemnie bez zezwolenia włościwej władzy skarbowej wyrobem spirytusu w celach zarobkowych, co stanowi przestępstwo skarbowe z art. 27, 75, 76 ustawy karno skarbowej z dnia 2. sierpnia 1926 łącznie z art. 1 i 32 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 26. marca 1927 o monopolu spirytusowym — zagrożone karą grzywny do 500.000 zł. i karą aresztu do dwóch (2) lat.

Wyznacza termin rozprawy
na dzień 11. września 1928 r. godz. 10
przed Wydziałem Karno Skarbowym Sądu Okręgowego w Bydgoszczy sala nr. 18.

co niniejszem w mieście Bydgoszczy, jako gminie ostatniego miejsca oskarżonego Gustawa Nowaka ogłasza.

W razie niestawienia się oskarżonego Nowaka, rozprawę się przeprowadzi i ewentualnie oskarżonego zasądzi.

Bydgoszcz, dnia 23. kwietnia 1928.

Przewodniczący Wydziału Karno Skarb.
(—) Celewicz.

Wygotowano:
Bydgoszcz, dnia 8. czerwca 1928.
sekretarz Sądu Okręgowego.

174.

Rozporządzenie.

Na mocy p. 1 i 2 art. 7 ustawy z dnia 23. 4. 1920 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 37 z dnia 6. 5. 1920 r.) o ograniczeniach w sprzedaży i spożyciu napojów alkoholowych, zakazuję wszelkiej sprzedaży, wyszynku, i spożycia napojów alkoholowych na ul. Toruńskiej w czasie od 15. do 30. czerwca br.

Winni przekroczenia ulegną karze na podstawie art. 8 wyżej wymienionej ustawy w drodze administracyjnej grzywny do 100 zł. lub aresztu do 1 miesiąca. W razie zaś powtórzenia przekroczenia grzywny do 1000 zł. lub aresztu do 3 miesięcy. Kary te mogą być nałożone jednocześnie. Dwukrotne przekroczenie pociąga zasobą utratę koncesji.

Bydgoszcz, dnia 9. czerwca 1928.

Pl. III. 3643/28.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski, radca miejski.

175.

Odpis z Dziennika Urzędowego Woj. Pozn. nr. 7a z dnia 21. 2. 1928 r.

Rozporządzenie policyjne dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa i porządku ruchu publicznego na obszarze Województwa Poznańskiego. 67.

Skorowidz.

Na zasadzie postanowień §§ 6, 12 i 15 ustawy o zarządzie policyjnym z dnia 11 marca 1850 (Zb. Ust. pr. str. 265), §§ 137 i 139 ustawy o ogólnym zarządzie kraju z dnia 30. lipca 1883 (Zb. Ust. pr. str. 195), art. 5 i 10 ustawy z dnia 7 października 1921 o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. Ust. R. P. nr. 89, poz. 656) i § 3 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26. czerwca 1924, regulującego używanie i ochronę dróg (Dz. Ust. R. P. nr. 61 poz. 611) rozporządzam za zgodą Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na obszar Województwa Poznańskiego co następuje:

Część I.

Zakaz niszczeneia i zanieczyszczania dróg publicznych.

Zakaz niszczenia i uszkadzania dróg publicznych.

§ 1.

Zabrania się niszczyć i uszkadzać drogi publiczne, oraz wszelkie przynależności i urządzenia dróg i ulic, a więc mosty, słupki ochronne, drogowskazy, tablice ostrzegawcze, drzewa przydrożne, żywopłoty, ogrodzenia, burty, rowy, pasy za rowami, nasypy, budynki, ścieżki w parkach i alejach, rogatki, bruki, ścieki, studnie, latarnie, wodomierze, barjery, słupy do ogłoszeń, pomniki, posągi itp.

Włóczenie przedmiotów po drogach.

§ 2.

Zabrania się włóczenia po drogach publicznych wszelkich przedmiotów, mogących psuć drogę. Przedmioty takie winny być wiezione na koła ch lub saniach.

Szerokość żelaznych obręczy kół u wozów.

§ 3.

Szerokość żelaznych obręczy kół pojazdowych, jeżdżących po drogach bitych, winna wynosić conajmniej 10 centymetrów dla wozów, służących w celach zarobkowych dla przewozu ciężarów lub osób, przy zaprzęgu 4 lub więcej koni, a 8 cm. dla tychże wozów, przy zaprzęgu 2 lub 3 koni. W każdym razie szerokość obręczy kół winna być taka, aby ciśnienie kół nie przekraczało 150 kg. na centymetr bieżący szerokości obręczy.

Powierzchnia żelaznych obręczy, stykająca się z jezdnią, winna być zupełnie gładka, wyjątki zaś tylko dopuszczalne są dla maszyn rolniczych, ciągnionych po drogach, jednakże koła takich maszyn nie powinny

posiadać nierówności, niszczących nawierzchnię drogi.

Pojazdy, będące obecnie w ruchu,w inny być dostosowane do powyższych przepisów, w terminie do dnia 1. sierpnia 1929 r.

Hamowanie wozów.

§ 4.

Do hamowania wozów zabrania się używać łańcuchów, haków, lub innych przyrządów, któreby niszczyły drogę. Wyjątkowo urządzenia takie mogą być używane podczas gołoledzi.

(Przepisy o hamulcach zawarte są w § 85.)

Otwarte ogniska i popasy.

§ 5.

Zabrania się rozkładać otwarte ogniska w odległości mniejszej niż 150 metrów od mostów drewnianych lub konstrukcji mieszanej żelazno-drewnianej, zaopatrzonych w odpowiednie tablice ostrzegawcze, oraz palić tytoń na takich mostach. Również zabrania się przechodzić lub przejeżdżać z ogniem lub niezamkniętem paleniskiem maszyn po mostach z drewnianemi podkładami albo rozniecać ogień, zakładać popasy i noclegi pod wszelkiemi mostami.

Wypasanie bydła.

§ 6.

Zabrania się tratować rowy, skarpy, (stoki) nasypów i wykopów, pasy przydrożne, przejeżdżać przez nie, przepędzać i wypasać bydło, zwierzęta pociągowe, trzodę chlewną, i ptactwo domowe, skopywać pobocza (burty) i skarpy, zasypywać rowy, kanały i przepusty drogowe oraz zaorywać lub przekopywać drogę bez wiedzy i zgody właściwego zarządu drogowego.

Użytkowanie trawy z rowów.

§ 7.

Zabrania się osobom nieuprawnionym korzystać z trawy, rosnącej w rowach przydrożnych lub na skarpach, poboczach i pasach przydrożnychr.

Składanie materjałów i narzędzi na drogach.

§ 8.

Zabrania się bez pozwolenia właściwego zarządu drogowego wzgl. miejscowej władzy policyjnej, składać na drogach publicznych (ulicach miast) wszelkiego rodzaju materjały, narzędzia, towary i t. p. Zakaz powyższy nie dotyczy chwilowego, a koniecznego złożenia przedmiotów przy naładowywaniu lub przeładowywaniu. Chwilowe złożenie przedmiotów nie może jednak tamować ruchu osobowego i kołowego oraz zanieczyszczać drogi.

Zakaz zanieczyszczania dróg publicznych.

§ 9.

Zabrania się zanieczyszczania wszelkich dróg publicznych (dróg, ulic, placów, promenad, plantacyj, mostów itp.) przez wyrzucanie lub rozsypywanie ziemi, błota, nawozu, śmieci, zielska, wiorów, papierów, ogryzków owoców, pozostawiania padłych zwierząt, wylewanie nieczystości, sprowadzanie odpływów z urządzeń gospodarskich lub fabrycznych, urządzanie na miejscach otwartych śmietników i zbiorników mierzwy przy drogach publicznych wzgl. ulicach, w odległości nie mniejszych jak 30 mtr. — na wyjątki konieczne może zezwolenia udzielić miejscowa władza policyjna — wreszcie przez rzucanie wszelkich przedmiotów i materjałów, mogących kaleczyć nogi ludzi i zwierząt, lub rwać obręcze gumowe pojazdów, jako to gruzu, gwoździ, drutu, ułamków metali, szkła i t. p.

Jeżeli przy ładowaniu towarów lub materjałów, wywożeniu nawozu, zwózce produktów rolnych, zwłaszcza siana i słomy z pól, lub wskutek jakiego wypadku nastąpiło zanieczyszczenie drogi publicznej (ulicy), zanieczyszczający winien oczyścić ją niezwłocznie na własny koszt.

Za wykonanie powyższego przepisu odpowiedzialni są przewożący ładunki i właściciel ładunków solidarnie. Jeżeli go nie można odnaleść, i natychmiast sprowadzić, natenczas spada obowiązek natychmiastowego oczyszczenia na osobę, zobowiązaną do regularnego czyszczenia ulicy (zobacz § 12).

Tłuczenie kamieni.

§ 10.

Robotnicy zatrudnieni na drogach publicznych przy tłuczeniu kamieni na żwir, są obowiązani chronić drogę plecionkami (matami słomianemi), aby kamienie tłuczone nie padały na jezdnię.

Padlina.

§ 11.

Zwierzęta, które padły na drodze publicznej, winien właściciel usunąć natychmiast a najpóźniej w przeciągu trzech go-

dzin w miastach, w przeciągu 12 godzin w zabudowanych gminach, a w przecigu 24 godzin w miejscowościach niezabudowanych.

O ile właściciel tego zaniecha, zostanie padlina usunięta na jego koszt na zarządzenie organów urzędu policyjnego, wzgl. zarządu gminnego.

Odnośnie do padliny bezpańskiej, obowiązany jest do usunięcia jej w odpowiedni sposób zarząd gminy wzgl. przetwórnie padlin — rakarnie — ztytułu ewtl. kontraktów pozawieranych z odnośnymi Wydziałami Powiatowemi, działającemi w imieniu poszczególnych gmin powiatu. Miejscowa władza policyjna czuwa nad wykonaniem tego.

O ile zarząd gminy wzgl. rakarnie zaniechają terminowego usunięcia padliny, usunięcie zarządzi na koszt gminy, wzgl. odnośnej rakarni miejscowa władza policyjna.

Czyszczenie ulic.

§ 12.

Zarządy gminne lub w razie powzięcia odnośnej uchwały w myśl art. 10 ustawy z dnia 7. października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 656) właściciele i dzierżawcy wszelkich nieruchomości, lub przez nich wyznaczone osoby, winny ścieki i chodniki, położone przed ich nieruchomościami oraz do nich należącą część (połowę) jezdni w miastach codziennie, a na wsi przynajmniej raz w tygodniu, a to w środę lub w sobotę, najpóźniej do godz. 6 latem, od 1. do 30. września, a zimą od 1 października do 31 marca, najpóźniej do godz. 7½ starannie zamieść i oczyścić.

Przed zamiataniem należy bruk skropić wodą.

Jeżeli w jednym z powyżej wymienionych dni przypada urzędowo uznane święto, należy czyszczenie ulicy wykonać dnia poprzedniego, między godz. 18 a 19.

Zarządy gminne wzgl. właściciele nieruchomości, lub zastępcy są obowiązani usuwać zielsko, wyrastające przed ich nieruchomościami pomiędzy kamieniami brukowemi, w ściekach lub na chodnikach.

Podczas suchego powietrza a mianowicie podczas wichrów, i upałów, winni właściciele nieruchomości ulicę i chodniki skropić należycie wodą, aby zapobiedz kurzawie.

Zarządy gminne, wzgl. właściciele nieruchomości są obowiązani oprócz przepisanego regularnego czyszczenia ulic wykonywać je pozatem:

a) po każdorazowem zanieczyszczeniu ulicy, ścieku lub chodniku z powodu jakichkolwiek okoliczności;

b) na każdorazowy formalny nakaz władzy policyjnej.

Zanieczyszczanie kanalizacji.

§ 13.

Surowo zabrania się zanieczyszczania kanalizacji przez rzucanie do niej śmieci; żelaza, szmat, kamieni itp. stałych przedmiotów.

Karmienie zwierząt roboczych na drogach publicznych.

§ 14.

Karmienie zwierząt roboczych na drogach publicznych sposobem, zanieczyszczającym drogi, jest wzbronione.

Zrzucanie gruzów budowlanych.

§ 15.

Zrzucanie gruzów budowalnych z górnych pięter jest wzbronione. Gruzy należy znosić lub spuszczać w szczelnie zamkniętych koszach i po poprzedniem ich skropieniu.

Zrzucanie śniegu z dachów.

§ 16.

Wyrzucanie śniegu z podwórza na ulicę jest niedozwolone. Przy zrzucaniu śniegu i lodu z dachów i ścieków dachów obowiązują następujące przepisy:

1. część chodnika wzgl. jezdni, zagrożona zesuwającą się warstwą śniegu, winna być odpowiednio odgrodzona;
2. podczas zrzucania śniegu z dachów na ulicę powinna znajdować się w pobliżu osoba, którаby ostrzegała przechodzących o grożącem niebezpieczeństwie;
3. zrzucony z dachu śnieg i lód powinien być niezwłocznie z chodnika usunięty. (Zobacz § 21).

Chodniki podczas gołoledzi.

§ 17.

Chodniki powinny być stale oczyszczane z śniegu i lodu szczególnie po śnieżycy. W czasie gołoledzi winien chodnik codzien-

nie do godziny 8-ej rano oraz każdorazowo po nastaniu gołoledzi być wysypany piaskiem lub popiołem albo trocinami

Saneczki dla dzieci, ślizganie się wrotki.

§ 18.

Saneczkowanie lub ślizganie się na chodnikach jak wogóle w miejscach policyjnie zakazanych oraz, w których tamowałoby to swobodę ruchu przechodniów lub narażało ich na jakiekolwiek przykrości, jest wzbronione. Bieganie na wrotkach (rolkach) po chodnikach jest zakazane.

Woda deszczowa.

§ 19.

Woda deszczowa, ściekająca z dachów, winna być w taki sposób odprowadzona, ażeżby nie tamowała swobodnego ruchu przechodniów i nie narażało ich na przykrości.

Przy nowych budowlach i przebudówkach domów, stojących przy ulicy, winna być woda, ściekająca z dachu, odprowadzona rynnami do ścieku poprzez chodnik zapomocą lanych rur żelaznych.

Odpowiedzialność.

§ 20.

Odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów zawartych w §§ 12—19 ponoszą zarządy gminne lub właściciele nieruchomości i ich zastępcy solidarnie.

Właściciele nieruchomości, nie mieszkający w jej obrębie, są uprawnieni wyznaczyć za zgodą Miejskiego Urzędu Policyjnego osobę, zamieszkującą w obrębie tejże nieruchomości lub w jej pobliżu, któraby wzięła na siebie odpowiedzialność za spełnienie wymienionych powyżej obowiązków właścicela nieruchomości. Nazwisko takiej osoby winno być podane do wiadomości władz policyjnych. Władza policyjna ma prawo nieodpowiednich zastępców nie uznać, jak również udzieloną zgodę cofnąć.

Czyszczenie ścieków.

§ 21.

Podczas mrozu i odwilży powinny być ścieki oczyszczane z śniegu i lodu w taki sposób, ażeby woda nie mogła zbierać się w większej ilości na ulicy lub chodnikach.

Śnieg i lód, nagromadzony wskutek czyszczenia ulic i ścieków, należy ułożyć kupami na ulicy przy ścieku, ale nie przy narożnikach ulic.

Zanieczyszczanie zbiorników wody.

§ 22.

Mycie czegokolwiek w publicznych sztucznych zbiornikach wody i wogóle wszelkie zanieczyszczanie tych zbiorników jest wzbronione.

Niedozwolone wylewanie do ścieków.

§ 23.

Oprowadzanie z podwórz lub wylewanie wszelkich nieczystości a mianowicie płynów, które wydzielają przykrą woń lub osad, na ulice, place publiczne i do ścieków ulicznych jest zakazane. Płyny te winne być odprowadzone wzgl. wylewane do zamkniętej kanalizacji a w razie jej braku do specjalnego zbiornika w podwórzu. Zbiornik ten winien odpowiadać przepisom policyjno-budowlanym.

Mierzwa i odchody.

§ 24.

Wśród i w pobliżu zabudowań gmin wiejskich i miejskich wywóz mierzwy i wszelkiego rodzaju odchodów na pola, łąki i ogrody jest ze względów higienicznych tylko wtedy dozwolone, jeżeli natychmiast zostaną zaorane lub w inny sposób dostatecznie ziemią przykryte.

Wywóz nieczystości z dołów klozetowych musi być zawsze bez zbyt długich przerw wykonywany w miastach w nocy, po wsiach wczesnym rankiem.

Śmieci i popiół w realnościach należy składać w szczelnych i ogniochronnych śmietnikach, wykonywanych według obowiązujących przepisów policyjno-budowlanych. Władze policyjne mają prawo wymagać ustawienia takiego śmietnika w każdej realności w miastach. Wywóz śmieci winien się odbywać wczesnym rankiem, pomiędzy godz. 5—6 rano, przyczem wozy należy szczelnie przykryć, aby nie wydzielały przykrej woni.

Trzepanie dywanów i wieszenie bielizny.

§ 25.

Trzepanie dywanów, materaców, przewietrzanie pościeli, wieszanie bielizny itp. na ulicy lub na balkonach, w drzwiach lub oknach jest wzbronione.

Uszkadzanie urządzeń ogrodów publicznych wzgl. drzew przydrożnych.

§ 26.

W ogrodach i plantacjach publicznych wzbronione jest:

1) uszkadzanie drzew, krzewów, koszów, słupków przy drzewkach alejowych i t. p. urządzeń ochronnych dla roślin,
2) skubanie i zrywanie kwiatów, liści i łamanie gałęzi,
3) chodzenie po trawnikach, kwietnikach, klombach i grządkach,
4) strząsanie drzew, wspinanie się na drzewa, rzucanie na drzewa kamieniami, kijami i innemi przedmiotami,
5) wytaczanie soków z brzóz i drzew iglastych,
6) zanieczyszczanie i uszkadzanie ławek,
7) wygrabianie odpadłych liści przez osoby nieuprawnione.

Ogrodzenia przy ulicach.

§ 27.

Przechodzenie przez ogrodzenia, znajdujące się przy ulicach, siadanie na te ogrodzenia i chodzenie po nich jest wzbronione.

Niedozwolone noclegi.

§ 28.

Leżenie i nocowanie na promenadach i plantacjach nie jest dozwolone.

Ławki przeznaczone do użytku publicznego.

§ 29.

Przenoszenie przez osoby niepowołane w inne miejsca ławek, ustawionych dla użytku publicznego na placach, w ogrodach publicznych i wzdłuż promenad, jest wzbronione.

Latarnie.

§ 30.

Zamykanie i otwieranie hydrantów wodociągowych, kurków gazowych przy publicznych latarniach, zapalanie i gaszenie latarni publicznych, usuwanie lub gaszenie latarni służących do oświetlenia wozów, rusztowań budowlanych, przez osoby do tego nieuprawnione jest zakazane.

CZĘŚĆ II.

Bezpieczeństwo ruchu i ogólne przepisy o ulicach.

Przez nazwę „ulica“ należy rozumieć w niniejszem rozporządzeniu wszelkiego rodzaju drogi, ulice, uliczki, place, promenady, przejścia i mosty, o ile dostępne są dla ruchu publicznego, nie wykluczając ulic i dróg itd., stanowiących własność prywatną.

Zajmowanie ulicy w celach budowlanych.

§ 31.

Dla zajęcia ulicy w celach budowlanych i t. p. potrzebne jest specjalne pozwolenie miejscowej władzy policyjnej wzgl. zarządu drogowego.

Podczas używania ulicy lub części ulicy w celach budowlanych powinna przestrzeń zajęta być należycie ogrodzona i zaopatrzona w znaki ostrzegawcze, a podczas ciemności dostatecznie oświetlona. Miejsca rozkopane powinny być otoczone z wszystkich stron barjerami i oświetlone.

§ 32.

Właściciele nieruchomości, położonych przy ulicach, lub zarządzający niemi, są obowiązani oznaczyć swoje nieruchomości numerami, podanemi przez miejscową władzę policyjną. Numery powinny być umieszczone na tablicach wielkości conajmniej 15×15 cm. białemi liczbami na niebieskiem tle i winny mieć 10 cm. wysokości. Tablice z numerami należy umieścić na domach po prawej stronie od wejścia głównego lub bocznego, a przy wejściach przez ogrody, na ogrodzeniu po prawej stronie wejścia na wysokości nie więcej niż 3 metry od ziemi. Wyjątki nastąpić mogą jedynie za pozwoleniem miejscowej władzy policyjnej. Właściciele lub zarządzający winni numery utrzymywać w należytym stanie stosownie do powyższych przepisów, a na zarządzenie miejscowej władzy policyjnej odpowiednio numery te oświetlać.

Wszelkie sienie i schody budynków, w których mieszczą się mieszkania lub warsztaty, winni właściciele domów lub ich zastępcy oświetlać silnem światłem, od zmroku aż do czasu zamknięcia wejścia.

Na zarządzenie wzgl. rozporządzenie miejscowej władzy policyjnej, właściciele lub zarządzający domami mieszkalnemi są obowiązani wywiesić w sieni głównego wejścia na widocznem miejscu tablice ze spisem zamieszkałych w domu lokatorów z podaniem piętra zamieszkania lokatora oraz numeru mieszkania. (Mieszkanie winno być oznaczone numerami kolejnemi).

Rozkopywanie ulic.

§ 33.

Wszelkie roboty ziemne na ulicach lub chodnikach są dopuszczalne tylko na podstawie specjalnego zezwolenia właściwego zarządu drogowego lub zezwolenia miejsco-

wej władzy policyjnej wydanego w porozumieniu z zarządem drogowym i mogą być przeprowadzane tylko przy ścisłem przestrzeganiu warunków tych zezwoleń.

Gotowanie smoły i t. p.

§ 34.

Bez zezwolenia miejscowej władzy policyjnej wzgl. zarządu drogowego nie wolno gotować na ulicy smoły, asfaltu, gasić wapna itp.

Kotły używane do gotowania smoły muszą posiadać szczelnie zamykającą żelazną pokrywę. Podczas gotowania należy mieć pod ręką piasek, którego ilość winna odpowiadać wielkości kotła. Do podpalenia w kotle nie wolno używać paliwa wydzielającego dym w nadmiernej ilości.

Rąbanie drewna opałowego i t. p.

§ 35.

Rąbanie drewna opałowego, piłowanie, przygotowywanie budulca, kucie koni, wogóle wykonywanie wszelkich robót na ulicach jest wzbronione.

Płoty z drutu kolczastego.

§ 36.

Płoty z drutu kolczastego i wszelkie ogrodzenia, mające ostre końce, mogą być przy ulicach i ścieżkach ustawione tylko w taki sposób, ażeby nie narażały przechodniów na okaleczenie lub uszkodzenie odzieży.

Przenoszenie ostrych narzędzi, luster i t. p.

§ 37.

Wszelkie rodzaju ostre narzędzia, jak: kosy, piły, sierpy itp. a także lustra powinny być w czasie przenoszenia ich przez ulicę należycia przykryte.

Oświetlanie transportów podczas ciemności.

§ 38.

Przenoszenie desek, belek, drągów żelaznych itp. w ciemności dozwolone jest tylko pod warunkiem należytego oświetlenia ich latarniami.

Rzucanie, strzelanie, trzaskania i t. p.

§ 39.

Nie wolno w miejscach publicznych i na ulicach rzucać śniegiem, kamieniami lub innemi przedmiotami, strzelać z broni palnej, łuków, pukawek, zapalać ogni bengalskich i rakiet, trzaskać z bicza, łowić z mostów ryby na wędkę, puszczać latawców i t. p.

Również zabrania się, zwłaszcza po godz. 22-ej hałasować na ulicach i placach publicznych, śpiewać, grać na instrumentach i t. p.

Nie wolno rzucać na chodniki palących się papierosów, zapałek, pestek i ogryzków owoców.

Przedmioty świeżo pomalowane.

§ 40.

Świeżo pomalowane przedmioty, narażające przechodniów na powalanie odzieży, winny być oznaczone kartą umieszczoną w sposób wpadający w oczy, dobrze przymocowaną, z wyraźnym napisem: „Świeżo pomalowane".

Bezpieczeństwo przechodniów.

§ 41.

Nie wolno przy oknach, wychodzących na ulicę, ustawiać lub zawieszać bez dostatecznego przymocowania, przedmiotów, które w razie spadnięcia mogłyby przechodniów skaleczyć lub uszkodzić ich ubranie.

Wszelkie ozdoby i gzymsy przy budynkach powinny być dostatecznie przymocowane i stale nadzorowane.

W czasie odwilży, śnieg osuwający się z powierzchni dachów, należy usunąć zgodnie z przepisami § 16 niniejszego rozporządzenia.

Markizy nad oknami.

§ 42.

Nie jest dopuszczalne, aby markizy nad drzwiami i oknami parterowemi wystawały poza chodnik na jezdnię lub żeby zawieszone były niżej niż 2,30 m. ponad chodnikiem.

Przymocowanie drzwi, okiennic i t. p. otwierających się na ulicę.

§ 43.

Drzwi, okna, okiennice, klapy itp. mieszkań parterowych, otwierające się na ulicę, winny być zawsze w razie otwarcia tak przymocowane, żeby nie tamowały ruchu przechodniów i nie narażały ich na skaleczenie lub nie uszkadzały ich odzieży.

Ogrodzenie.

§ 44.

Właściciele gruntów i budynków są zobowiązani należące do nich budynki, płoty,

drzewa, żywopłoty lub inne ogrodzenia, znajdujące się przy ulicach, utrzymywać w takim stanie, by z tego powodu ruch uliczny nie doznał przeszkód, i wygląd zewnętrzny miasta na tem nie ucierpiał.

Właściciele nieruchomości są zobowiązani zezwalać na umieszczanie na swych realnościach tablic, latarni, wskaźników wysokości i innych przedmiotów, służących dla celów publicznych i nie są uprawnieni do żądania za to osobnego wynagrodzenia.

Nadzór nad osobami umysłowo choremi.

§ 45.

Osób umysłowo chorych, których stan jest niebezpieczny dla otoczenia, nie wolno zostawiać bez nadzoru na ulicach, w ogrodach i miejscach publicznych.

Miejsce zabaw dla dzieci.

§ 46.

Osoby, czuwające nad dziećmi w ogrodach publicznych i plantacjach, winny przebywać z dziećmi i wózkami dziecięcemi w miejscach specjalnie do zabaw dla dzieci przeznaczonych.

Przewóz mięsa.

§ 47.

Mięsa nie wolno przewozić razem z żywem bydłem w jednym wozie, chyba, że wóz ten jest tak urządzony, że zapobiega jakiejkolwiek styczności bydła z mięsem i zanieczyszczeniu mięsa przez bydło.

Mięso oraz wszelkiego rodzaju przetwory mięsne, przewożone na drogach publicznych, muszą być czysto nakryte albo być przewożone w zamkniętych skrzynkach i wogóle w taki sposób, aby muchy, kurz i inne nieczystości nie miały doń przystępu.

Zabrania się sadzania ludzi i zwierząt na mięsie, chociażby było przykryte, poza temi wypadkami, kiedy mięso przewozi się wozem przykrytym szczelnem wiekiem. Wozy wzgl. skrzynie do przewożenia mięsa i wyrobów mięsnych winny być nawewnątrz wybite cynową blachą i przed każdorazowem używaniem czysto wymyte. Nie wolno ich używać do przewożenia innych przedmiotów.

Skrzynie i latarnie wystawowe, godła i t. p.

§ 48.

Dla umieszczenia skrzynek i latarni wystawowych oraz godeł (szyldów) wszelkiego rodzaju należy uzyskać zezwolenie miejscowej władzy policyjnej. Zezwolenie to może być udzielone z zastrzeżeniem każdorazowego cofnięcia.

Na kratach ogrodowych przed domami nie wolno umieszczać godeł.

Afisze, plakaty i t. p.

§ 49.

Rozdawanie, noszenie i nalepianie afiszów, plakatów i wszelkiego inego rodzaju ogłoszeń i reklam jakoteż kolportowanie (sprzedaż) wszelkich czasopism i druków (ulotek) jest dozwolone tylko po poprzedniem uzyskaniu zezwolenia miejscowego urzędu policyjnego.

Zrywanie i uszkadzanie afiszów i t. p. jest wzbronione.

Reklama świetlna.

§ 50.

Wszelkiego rodzaju ogłoszenia i reklamy świetlne, widoczne z ulicy i wykonywane za pomocą reflektorów, dopuszczalne są tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Oświetlanie gospód i wyszynków.

§ 51.

Właściciele wzgl. dzierżawcy hotelów, restauracyj, gospód i wyszynków obowiązani są umieścić przy wejściu latarnię i zapalać ją po zachodzie słońca, a gasić dopiero po zamknięciu lokalu.

Wystawy tamujące ruch publiczny.

§ 52.

Nie wolno wystawiać lub umieszczać przy domach albo oknach przedmiotów lub urządzeń, które mogłyby zwołać zbiegowisko i zatamować ruch uliczny. Również nie wolno wystawiać przedmiotów, szpecących wygląd miasta.

Sprzedaż uliczna, licytacja.

§ 53.

Wszelki handel na ulicy poza obrębem miejsc targowych i czasu targowego jest dopuszczalny tylko na podstawie specjalnego zezwolenia miejscowej władzy policyjnej na miejscach w zezwoleniu oznaczonych. Przed udzieleniem takiego zezwolenia miejscowa władza policyjna winna porozumieć się z właściwym zarządem drogowym.

Zalecanie towarów przez wywoływanie lub zatrzymywanie przechodniów jest wzbronione.

Sprzedaż licytacyjna na ulicach, w miejscach publicznych, a także w prywatnych

przy drzwiach otwartych na ulicę jest dopuszczalna tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Muzyka na ulicach.

§ 54.

Wszelkie przedstawienia i muzyka na ulicach z wyjątkiem muzyki wojskowej są dopuszczalne tylko za zezwoleniem władzy policyjnej.

Pozostawianie niezaprzężonych wozów, sań, wózków, taczek na ulicy

§ 55.

Wozów niezaprzężonych, sań, wózków ręcznych i taczek nie wolno pozostawiać bez nadzoru na drogach publicznych (i ulicach). Wyjątki są dopuszczalne tylko za zezwoleniem zarządu drogowego wzgl. miejscowej władzy policyjnej i przy przestrzeganiu zarządzonych środków bezpieczeństwa. Wozy, zatrzymające się na drodze, winny zjechać na prawą stronę w kierunku jazdy.

Wyładowywanie wozów.

§ 56.

Wyładowywanie i naładowywanie wozów na ulicy jest tylko wtedy dozwolone, jeżeli dana nieruchomość nie posiada odpowiedniego wjazdu lub podwórza. W takim razie należy rozpocząć ładowanie natychmiast po zajechaniu wozu i dokonać ładowania bez przerwy, poczem należy wóz niezwłocznie usunąć, a ulicę doprowadzić do porządku.

Rzucanie lub przerzucanie przedmiotów z wozów przez chodnik jest zabronione.

Wyładowywanie węgli, piasku, cegły i t. p.

§ 57.

Wyładowywanie węgli, torfu, wapna, piasku, cegły itp. na ulicy winno się odbywać w taki sposób, aby jaknajmniej wstrzymywało ruch zwłaszcza na chodnikach. Bez uzasadnionego powodu nie wolno rzucać materjałów tych na ulicę, lecz należy je przenosić wprost do miejsca ich przeznaczenia.

Oświetlanie ulic i placów prywatnych.

§ 58.

Ulice i place prywatne, które są dostępne dla ruchu publicznego, winny być przez właścicieli z nastaniem ciemności oświetlane w taki sam sposób, jak ulice i place publiczne.

CZĘŚĆ III.

Porządek ruchu na drogach publicznych.

A. Ruch w ogólności.

Tamowanie ruchu pieszego.

§ 59.

Do ruchu pieszego służą chodniki na ulicach i drogi na promenadach. Wzbronione są na nich wszelkie czynności, mogące ograniczyć albo wstrzymywać ruch publiczny, a więc: wjeżdżanie wozów i zatrzymywanie ich tamże, konna jazda, ruch taczek, prowadzenie bydła, jazda rowerem, prowadzenie rowerów, ruch wózków ręcznych, służących do przewożenia przedmiotów, noszenie wielkich przedmiotów, któreby swemi rozmiarami lub innemi właściwościami mogły przechodniom przeszkadzać.

Psy.

§ 60.

Każdy pies zaopatrzony być musi w obrożę, przy której musi być umieszczona marka kontrolna z numerem rejestracyjnym, wydana przez miejski urząd podatkowy wzgl. wydział powiatowy (powiatowe kasy komunalne, magistrat).

Psy następujących gatunków:

1) psy alpejskie (krótkowłose i długowłose bernardyny i ich odmiany),
2) brytany (niemieckie, ulmskie, duńskie i ich odmiany),
3) owczarki szkodzkie i niemieckie psy owczarskie,
4) psy nowo-fundlandzkie,
5) buldogi,
6) wielkie charty, rosyjskie i inne charty,
7) mieszańcy podanych wyżej ras,
8) psy rzeźnicze wszelkiego rodzaju,
9) psy pociągowe, dopóki są zaprzągnięte,
10) wszystke ostre psy,
11) wszystkie psy, których właściciel (posiadacz) otrzymał odpowiednie polecenie sądowe lub policyjne, muszą na drogach i placach publicznych oraz miejscach odwiedzanych przez ludzi np. w bramach, sieniach, podwórzach itp. nosić trwały i stosowny oraz sięgający poza pysk kaganiec, uniemożliwiający psu kąsanie, a pozwalający mu jednak swobodnie oddychać i żłopać wodę.

Właściciele psów winny dbać o to, aby ich psy nie biegały luzem na ulicy i w pu-

blicznych plantacjach; w miejskich ogrodach wolno psy prowadzić tylko na smyczy. Puszczanie psów w nocy luzem na ulicę jest wzbronione. Również winni właściciele psów dbać o to, ażeby w nocy głośnem bezustannem szczekaniem nie zakłócały spokoju nocnego. Jako czas nocny obowiązuje czas od godziny 22-ej (10 godz. wieczorem) do 6-ej godziny rano.

Puszczanie psów luzem na miejscach publicznych i prowadzenie ich tamże podczas jakiegokolwiek rodzaju uroczystości lub zebrań jest zakazane. Również zabrania się surowo wprowadzania psów na cmentarze, do ogrodów koncertowych i t. p.

Regulowanie ruchu na chodnikach.

§ 61.

Na chodnikach należy chodzić tylko po prawej ich stronie. Większym zbiorowiskom osób, pochodom nie wolno używać chodników. Na chodnikach nie wolno iść pod ręką więcej niż dwom osobom. Na mostach należy również chodzić po prawej stronie. Osobom, których odzież brudzi przy zetknięciu się lub farbuje (n. p. kominiarze), nie wolno używać chodników.

Wózki dziecięce i wózki dla chorych.

§ 62.

Ruch wózków dziecięcych oraz wózków dla chorych jest na chodnikach i na ścieżkach w plantach dozwolony, lecz nie wolno tamować ruchu publicznego, przez prowadzenie dwóch wózków obok siebie, przystawanie i t. p.

Zastawianie dróg.

§ 63.

Wszelkie zastawianie chodnika, jezdni i wogóle dróg publicznych np. przy załadowywaniu lub wyładowywaniu beczek lub innych przedmiotów, przez ustawianie drabin i t. p. jest wzbronione z wyjątkiem w wypadkach przewidzianych w § 56 niniejszego rozporządzenia.

Używanie jezdni.

§ 64.

Na drogach publicznych tylko na jezdniach dozwolone jest jeżdżenie wozami, konna jazda, ruch rowerów i taczek, poganianie lub prowadzenie bydła. Nie wolno jeździć przez ulicę, na której umieszczony jest napis o zamknięciu ruchu.

Miejscowe władze policyjne mogą oznaczyć miejsca, w których specjalne posterunki policji państwowej będą regulowały ruch publiczny. W wyjątkowych wypadkach do regulowania ruchu mogą być użyte posterunki służby drogowej lub wojskowej. Do wskazówek tych posterunków muszą się stosować tak osoby idące pieszo lub jadące konno, jakoteż woźnice pojazdów konnych i kierownicy pojazdów mechanicznych.

Zabrania się pozostawiać dzieci bez opieki na jezdni dróg publicznych, oraz wypuszczać na drogi i plantacje miejskie zwierzęta i ptactwo domowe. Chwytanie się pojazdu, będącego w ruchu, zwieszanie się u takiego pojazdu i pędzenie za nim jest wzbronione.

Przechodzenie przez jezdnię na drugą stronę.

§ 65.

Przejścia poprzez jezdnię na drugą stronę ulicy (drogi) należy dokonać najkrótszą drogą pod kątem prostym w pobliżu krzyżowania ulic.

Przechodzić przez jezdnię należy krokiem przyspieszonym, zwracając baczną uwagę najpierw na pojazdy z lewej, a potem z prawej strony.

Usłyszawszy nawoływanie lub sygnał ostrzegawczy, należy obejrzeć się w kierunku głosu i ewentl. zatrzymać się, aby pojazd mógł przejechać. Rozmyślne nieusuwanie się z drogi przed przejeżdżającemi pojazdami jest zabronione.

Nie wolno przebiegać jezdni mimo danego sygnału ostrzegawczego.

Jeżdżenie po szynach tramwajowych.

§ 66.

Pojazdami nie wolno rozmyślnie jeździć po szynach tramwajowych.

Tamowanie ruchu na jezdni.

§ 67.

Podczas jazdy każdy wóz powinien trzymać się prawej strony jezdni. Jeżeli wyjątkowo zachodzi potrzeba jazdy lub zatrzymania wozu po stronie przeciwnej, nie wolno prędzej skręcać w stronę przeciwną ani dłużej się zatrzymywać, niż tego wymaga konieczna potrzeba.

Zatrzymywanie wozu na środku jezdni, na szynach kolejowych, mostach i na przejściach przez tory, przeznaczonych do użytku pieszego oraz przy przystankach tramwajowych i autobusów i na skrzyżowaniu dróg (ulic) jest zabronione.

Zatrzymując wozy, należy podjeżdżać jaknajbliżej do ścieku i zważać na to, żeby nie uszkodzić drzew alejowych.

Wymijanie i wyprzedzenie pojazdów.

§ 68.

Wymijanie pojazdów, nadjeżdżających z przeciwnych kierunków, winno odbywać się w ten sposób, że każdy trzyma się prawej strony jezdni.

Wyprzedzanie pojazdów, jadących w tym samym kierunku, następuje na lewo i to kłusem. Tramwaje należy wyprzedzać na prawo, a tylko wtedy na lewo, jeżeli pojedyńczy tor tramwajowy znajduje się tuż przy samym chodniku. Przy wyprzedzaniu należy zachować konieczną w tym razie ostrożność.

Wzbronione jest wyprzedzanie na skrzyżowaniach ulic, mostach i znacznych spadkach oraz przed przystankami tramwajów i autobusów, lub jeżeli wskutek nadjeżdżania wozów od strony przeciwnej, droga jest lub będzie ścieśniona.

Wzbronione jest przeciwdziałanie wyprzedzaniu jak również bicie cudzych koni. Nieusuwanie się pojazdów w prawą stronę jezdni na sygnał, dany przez samochód wyprzedzający, jest wzbronione.

Skręcanie.

§ 69.

Skręcać w poprzeczną ulicę w prawo należy małym łukiem przy brzegu prawego chodnika. Skręcać w lewo należy dużym łukiem, trzymając się jaknajbliżej prawego chodnika i objeżdżając punkt skrzyżowania się ulic (posterunek policyjny, latarnię, słup, wysepkę, skwer).

Porządek ruchu na jezdni.

§ 70.

Pojazdy, posuwające się wolno: wozy ciężarowe, wózki ręczne, rowery i inne, winny zajmować miejsce na jezdni przy samym chodniku prawym, dalej powinny się posuwać pojazdy szybsze: samochody ciężarowe, pojazdy osobowe konne itp., a na środku jezdni samochody osobowe i motocykle.

Prowadzenie dwóch pojazdów rzędem obok siebie jest zabronione.

Twarda nawierzchnia na drogach bitych i brukowanych.

§ 71.

Ruch pojazdów zaprzęgowych i zwierząt pędzonych lub prowadzonych na drogach bitych i brukowanych winien odbywać się na twardej nawierzchni. Nie na twardej nawierzchni ruch ten może się odbywać tylko tam, gdzie istnieją letnie tory.

Oddziały wojskowe, pochody, straż pożarna.

§ 72.

Oddziałom wojskowym, publicznym pochodom, pogrzebom, wozom pocztowym oraz wozom straży pożarnej i samochodom sanitarnym winny inne pojazdy, taczki itp. ustąpić z drogi, a w braku miejsca do ustąpienia zatrzymać się, dopóki nie przejdą wzgl. przejadą.

Wszelkie pochody itp. winny wozom straży pożarnej, których zbliżanie się oznajmia sygnał dzwonka lub paląca się pochodnia oraz samochodom sanitarnym ustępować względnie zatrzymać się, póki nie przejadą.

Przejeżdżanie przez kolumnę wojska lub straży pożarnej jest wzbronione.

Wąska droga jazdy.

§ 73.

Jeżeli droga jezdna jest tak wąska, że jechanie dwóch wozów obok siebie jest niemożliwe, nie wolno na nią wjeżdżać tak długo, dopóki woźnica wzgl. szofer nie przekona się, że droga jest wolna.

Jazda wolna.

§ 74.

Powoli jechać należy przez mosty, bramy, wjazdy i wyjazdy, przy skręcaniu z jednej ulicy na drugą, na wąskich i spadzistych ulicach oraz wszędzie tam, gdzie jest ożywiony ruch wozów, jeźdźców i przechodniów, a przedewszystkiem tam, gdzie to jest przez odpowiedni napis nakazane.

Szybka jazda.

§ 75.

Szybkość pojazdów konnych i mechanicznych na drogach publicznych nie może zagrażać bezpieczeństwu jadących osób i musi być taką, aby woźnica wzgl. kierowca w każdej chwili i przy wszelkich okolicznościach mógł dostosować się do wymagań bezpieczeństwa ruchu ulicznego oraz ochrony dróg i mostów.

Pojazdom mechanicznym, których waga wraz z ładunkiem przekracza 3.000 kg., zabrania się poruszać z szybkością większą niż 25 km. na godzinę.

W miejscowościach zabudowanych wolno jechać konnym pojazdom osobowym

z szybkością nie większą niż 12 km. na godzinę, mechanicznym pojazdom osobowym z szybkością nie większą niż 25 km. na godzinę, a ciężarowym z szybkością nie większą niż 15 km. na godzinę.

Na skrzyżowaniu dróg, ostrych skrętach i podczas mgły, gołoledzi, na wszystkich miejscach spadzistych, niebezpiecznych lub śliskich, wolno jest jechać z szybkością nie większą niż 10 km. na godzinę.

Przez wszystkie mosty drewniane o długości ponad 20 m. zabrania się przejeżdżać z szybkością większą niż 6 km. na godzinę (szybkość konia w stępie).

Osoby, prowadzące pojazdy mechaniczne lub rowery, winny dawać zawczasu dźwiękowy sygnał ostrzegawczy, szczególnie przed zakrętami i skrzyżowaniem dróg, oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni lub gdy zbliżają się do oddzielnie stojących budynków.

Wozom, które nie mają resorów albo wskutek rodzaju swej budowy lub ładunku wywołują przy szybkiej jeździe silny hałas lub turkot, wolno tylko celem wyminięcia wozów, jadących w tym samym kierunku, przejeżdżać w szybkiem tempie, pozatem winny one jechać tylko powoli.

Ściganie się.

§ 76.

Wszelkie ściganie się osób pieszych, jeźdźców, samochodów, motocykli, rowerów, pojazdów konnych itp. na drogach publicznych (ulicach), podczas ruchu zwykłego, jest bezwarunkowo wzbronione.

Na urządzenie w celach sportowych wyścigów na drodze publicznej, należy uzyskać pozwolenie Urzędu Wojewódzkiego.

Wozy z produktami targowemi.

§ 77.

Wozom, przyjeżdżającym do miasta z produktami targowemi, nie wolno przebywać podczas targu poza miejscem targu w celach handlowania przywiezionemi produktami. Również nie wolno wozów tych zatrzymywać na ulicy.

Sprzęganie wozów.

§ 78.

Bezpośrednio jeden za drugim nie może jechać więcej niż 6 wozów. Odległość między grupami po 6 wozów winna wynosić najmniej 30 mtr.

Szczelne zamykanie wozów transportowych.

§ 79.

Wozy, których używa się do przewożenia rzeczy płynnych lub wydzielających kurz albo rosypujących się, muszą być w ten sposób urządzone, by ich zawartość nie mogła się wylewać, wysypywać lub ulatniać w powietrze.

Gruzy z budowli, rumowiska, miał i inne wydzielające kurz ładunki wolno przewozić tylko w stanie zwilżonym.

Przedmioty wstręt wywołujące lub mogące płoszyć zwierzęta pociągowe lub bydło, wolno przewozi! tylko szczelnie przykryte.

Ładunek.

Szerokość, długość, wysokość i waga ładunku.

§ 80.

Obrys pojazdu, jadącego na drodze publicznej, tj. jego szerokość wraz z wszystkiemi wystającemi częściami ładunku, nie może przekraczać 2,5 m., długość zaś z ładunkiem i dyszlem nie powinna wynosić więcej niż 10 m., a wysokość wraz z ładunkiem 4 m. ponad powierzchnię drogi.

Przedmioty, wystające z tyłu poza wozem należy w dzień opatrzyć w widoczne znaki, a wieczorem w zapaloną latarkę dodatkową.

Pojazdy, których wymiary przekraczają wymienione powyżej normy przepisowe, mogą krążyć w miastach tylko za specjalnem zewoleniem, wydanem przez właściwą władzę policyjną, a na drogach publicznych, w miejscowościach niezabudowanych za zezwoleniem zarządu drogowego.

Pozwolenie to winien powożący względnie kierowca samochodowy mieć podczas jazdy przy sobie i okazywać na żądanie władzy policyjnej albo organów zarządu drogowego.

Przepisy te, co do wymiarów pojazdu, nie stosują się do wozów ciężarowych z belkami, rusztowaniami drabinowemi itp.

Waga pojazdu wraz z ładunkiem powinna być zawsze, a zwłaszcza podczas gołoledzi, w takim stosunku do siły pociągowej lub siły napędu, żeby pojazd zawsze mógł poruszać się bez przeszkód.

Powożący, którzy przeciążają zwierzęta pociągowe, będą karani za tamowanie ruchu niezależnie od odpowiedzialności karnej za dręczenie zwierząt.

Sposób naładowania.

§ 81.

Ładunek winien być tak podzielony i przymocowany, żeby nie mógł spaść lub spowodować przewrócenie wozu.

Zwłaszcza beczki, worki, skrzynie i inne przedmioty, wystające ponad wozem lub po jego bokach, należy silnie przymocować zapomocą powrozów lub łańcuchów. Wleczenie przedmiotów po ziemi jest wzbronione.

Przewożenie przedmiotów powodujących hałas.

§ 82.

Blachy, sztaby żelazne itp. należy tak ułożyć na wozie lub opakować, żeby przy przewożeniu nie powodowały hałasu. Przy ładowaniu i wyładowywaniu nie wolno przedmiotów tych rzucać. Miejscowa władza policyjna może wydać stosownie do miejscowych warunków specjalne rozporządzenie, regulujące przejeżdżanie wozów z ładunkami, wywołującemi hałas.

Przewożenie ciężarów przez mosty.

§ 83.

Zabrania się bez specjalnego zezwolenia przewozić przez mosty ciężarów, przekraczających dopuszczalne obciążenie mostu, wskazane na tablicy przy wjeździe na most.

W razie potrzeby wzmocnienia mostu, ponosi przewożący koszta z tem wzmocnieniem związane, a określone przez właściwy zarząd drogowy.

Ze względu na stan mostów lub nawierzchni dróg jakoteż ze względu na wyjątkowe warunki bezpieczeństwa ruchu może właściwa miejscowa władza policyjna wzgl. właściwy zarząd drogowy na pewien czas zabronić lub ograniczyć ruch pojazdów wzgl. niektórych ich rodzajów na określonych odcinkach dróg. O wydanem takiem zarządzeniu winny władze powyższe natychmiast wzajemnie się zawiadamiać.

B. Ruch pojazdów konnych.

Tablica imienna.

§ 84.

Każdy pojazd konny, który nie jest wyłącznie przeznaczony do przewożenia osób, winien być zaopatrzony w tablicę, umieszczoną po lewej stronie, podającą imię i nazwisko i miejsce zamieszkania (miasto, ulicę i numer lub nazwę wsi i powiatu) właściciela pojazdu. Przy wozach większych majątków ziemskich wystarczy nazwa tychże majątków ziemskich oraz nazwa powiatu, a przy wozach, należących do firm, związków itp. — ich nazwa i dokładny adres.

Jeżeli kilka takich wozów należy do jednego właściciela, to oprócz tego winny one być oznaczone liczbami porządkowemi.

Rozmiar tablicy winien wynosić 15×20 cm. Napis winien być czytelnie wykonany czarną farbą na białem tle, a litery mają być nie mniejsze niż 4 cm.

Powyższy przepis nie dotyczy powozów rządowych.

Hamulce.

§ 85.

Wszelkie pojazdy zaprzągowe, utrzymywane w celach zarobkowych dla przewozu ciężarów i osób, z wyjątkiem pojazdów osobowych na 1—4 miejsc, winny być zaopatrzone w hamulce, sporządzone z mocnego materjału, poruszane z siedzenia powożącego i działające szybko i sprawnie na tylne koła pojazdu.

Ciężarowe pojazdy zaprzęgowe wiejskie mogą mieć hamulce, poruszane nie z miejsca dla woźnicy.

Dyszle.

§ 86.

Dyszle u wozów i sań winny być mocne, ażeby umożliwiały zatrzymanie wozu wzgl. sań w każdej chwili.

Sanie.

§ 87.

Zabrania się używać sań bez dyszla i hołobli, mających zaprzęg tylko z pasów lub postronków.

Zabrania się jeździć saniami po drogach publicznych bez dzwonków lub grzechotek, nawet w takim razie, jeżeli kilka sań tworzy jedną kolumnę.

Nie wolno przewozić na drogach publicznych ciężarów saniami, których płozy mają w części dolnej mniej niż 120 cm. długości i mniej niż 10 cm. szerokości. (Płozy są to dwa drągi pod saniami, z przodu zakrzywione).

Uprząż i zaprzęg.

§ 88.

Uprzęże zwierząt pociągowych muszą być trwałe i w dobrym stanie.

Zaprzęg w jednego konia winien posiadać hołoble tj. 2 drążki, między któremi zaprzęga się konia do jednokonnego wózka.

Wielkość zaprzęgu.

§ 89.

Ogólna liczba koni zaprzężonych obok siebie wraz z ewent. uwiązanemi do nich końmi nie powinna przekraczać trzech.

Konie, prowadzone za wozem, muszą być tak krótko uwiązane, żeby nie mogły schodzić w bok. Konie, które kąsają, powinny być na drogach publicznych stale zaopatrzone w mocny kaganiec.

Konie, których nie wolno używać do zaprzęgu.

§ 90.

Nie wolno używać do jazdy zwierząt pociągowych kulawych, lub zakaźnie chorych zwierząt, z widocznemi skazami, zwierząt poważnie pokaleczonych, słabych z powodu starości lub oczywiście przemęczonych. Zakazane jest niepotrzebne i nadmierne bicie zwierząt.

Oświetlenie.

§ 91.

Każdy wóz, znajdujący się wieczorem i w nocy na drodze publicznej, a w taborach pierwszy i ostatni wóz, winien być z nastaniem ciemności oświetlony przynajmniej jednem barwnem światłem, umieszczonem po lewej stronie wozu i widocznem z daleka.

Powozy i wózki osobowe winny być zaopatrzone w dwie latarnie, umieszczone po bokach i tak urządzone, aby rzucały jasne bezbarwne światło wprost i na boki, w tył zaś czerwone.

Odpowiedzialność.

§ 92.

Za nieprzestrzeganie przepisów zawartych w §§ 84—91 niniejszego rozporządzenia, odpowiada właściciel pojazdu i woźnica. Odpowiedzialność właściciela upada, jeżeli w danych okolicznościach uczynił wszystko, by nie być narażonym na odpowiedzialność, a, mianowicie poczynił wszelkie możliwe kroki, ażeby przepisy były przestrzegane przez woźnicę.

Woźnica.

§ 93.

Każdy zaprzęg winien mieć swego woźnicę. Wyjątek dopuszczalny jest tylko przy taborach, gdzie woźnica może prowadzić dwa wozy, jeden za drugim, zaprzężone tylko w jednego konia każdy.

Zabrania się pod karą poniewierać konie lub powierzać powożenie osobom, nieobeznanym z końmi i obowiązującemi przepisami o ruchu kołowym na drogach publicznych oraz osobom niezdatnym do powożenia z powodu wad umysłowych lub ułomności cielesnych, albo mającym mniej niż lat 16.

Woźnica, któryby podczas powożenia usnął lub powoził, będąc pijanym, będzie pociągnięty do surowej odpowiedzialności.

Osobom nieodpowiednim, a zwłaszcza osobom kilkakrotnie karanym za przekroczenia przepisów o ruchu kołowym, może Wojewoda ze względów bezpieczeństwa publicznego zakazać jeździć konno lub samodzielnie kierować zaprzęgiem na obszarze tut. województwa.

Miejsce woźnicy.

§ 94.

Każdy wóz powinien być tak urządzony, aby woźnica miał z swego miejsca widok na wszystkie strony. O ile woźnica nie siedzi na siodle, winien zajmować na wozie miejsce dla niego przeznaczone lub ewentl. iść obok wozu z lewej strony, nie puszczając cugli z rąk.

Nawoływanie przy spotkaniu.

§ 95.

Przy wymijaniu wozów lub przechodniów powinien woźnica ostrzegać głośno i wczas, ewentl. się zatrzymać.

Zatrzymywanie wozów.

§ 96.

O zamiarze zatrzymania wozu lub o zamiarze zmiany kierunku jazdy winien woźnica uprzedzić jadących za nim przez podniesienie bicza lub ręki.

Nadzór w razie oddalenia się woźnicy od zaprzęgu.

§ 97.

Nie wolno zostawiać zaprzężonego wozu na publicznej drodze bez nadzoru. Oddalając się od zaprzęgu, powinien woźnica na cały czas swej nieobecności polecić nadzór innej osobie, odpowiadającej warunkom przewidzianym w § 93.

Zbyteczne dzwonienie.

§ 98.

Przy wozach posiadających dzwonek, np. wozy mleczarskie, wolno używać dzwonka tylko celem zwrócenia uwagi interesentom, jednakowoż zabrania się przez długotrwałe dzwonienie zakłócać spokój na drogach publicznych.

C. Ruch pojazdów mechanicznych.

Znaki rejestracyjne i numery próbne.

§ 99.

Wszystkie pojazdy mechaniczne, znajdujące się na drogach publicznych, bez względu na to, z jakiego powodu i w jakim celu, muszą być zaopatrzone w znaki rejestracyjne, wydane przez Urząd Wojewódzki.

Wobec tego osoby i przedsiębiorstwa, zajmujące się fabrykacją, naprawą wzgl. sprzedażą pojazdów mechanicznych, oraz osoby, przedstawiające pojazd mechaniczny do zbadania lub rejestracji, obowiązane są do próbnych jazd oraz koniecznych wyjazdów przed rejestracją wyjednać w Urzędzie Wojewódzkim przydział numerów próbnych.

Wysokość kwot, wpłaconych na dochód budżetu Ministerstwa Robót Publicznych za przydział numerów próbnych, określona jest przepisami § 23 rozporządzenia Min. Robót Publicznych i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 r. o ruchu samochodów itd. (Dz. U. R. P. nr. 65, poz. 587) oraz późniejszemi rozporządzeniami.

Osoby i przedsiębiorstwa, które zgłosiły swój pojazd mechaniczny do rejestracji w Urzędzie Wojewódzkim, a nie są zaopatrzone w wymieniony numer próbny, mogą się wystarać o bezpłatny numer próbny, ważny tylko na czas potrzebny do rejestracji.

Dopuszczone do ruchu pojazdy mechaniczne wciąga Urząd Wojewódzki do specjalnego rejestru, wyznacza znak rejestracyjny dla danego pojazdu i wydaje właścicielowi tablicę z tym znakiem dla umieszczenia na pojeździe oraz kartę rejestracyjną czyli pozwolenie na kursowanie pojazdu, ważne dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej.

Przykrywanie czemkolwiek znaków pojazdu mechanicznego jest zabronione. Znaki te należy zawsze utrzymywać w stanie czystym i czytelnym. Ozdabianie znaków rejestracyjnych lub umieszczanie obok nich i wogóle z przodu lub z tyłu pojazdu napisów, liter, znaków i cyfr poza znakami klubowemi i fabrycznemi jest niedopuszczalne.

Przenoszenie znaków rejestracyjnych z jednego pojazdu na drugi, chociażby tego samego typu, jest wzbronione.

Wykazy (dyplomy) szoferskie.

§ 100.

Osoby cywilne jakoteż i wojskowe, prowadzące pojazdy mechaniczne na drogach publicznych, winny posiadać wykaz (dyplom) szoferski czyli pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego, wydane przez właściwy Urząd Wojewódzki w myśl przepisów rozporządzenia Ministerstwa Robót Publicznych i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 r. o ruchu samochodów itd. (Dz. U. R. P. nr. 65, poz. 587) wzgl. przez władze wojskowe.

Obcokrajowcy, prowadzący zagraniczne pojazdy mechaniczne, kursujące na podstawie międzynarodowego świadectwa drogowego, winni mieć zamiast wymienionego powyżej wykazu szoferskiego upoważnienie do prowadzenia tego pojazdu, wypisane w temże międzynarodowem świadectwie drogowem.

Obowiązek okazywania kart rejestracyjnych i wykazów szoferskich.

§ 101.

Kierowca pojazdu mechanicznego obowiązany jest w czasie prowadzenia pojazdu tego na drodze publicznej mieć zawsze przy sobie pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego (wykaz szoferski) i pozwolenie na dopuszczenie pojazdu tego do ruchu (kartę rejestracyjną). Dokumenty te winien kierowca okazywać na każde żądanie policji państwowej, służby drogowej i urzędów gminnych, upoważnionych w myśl art. 19 ustawy z dnia 7 października 1921 (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 656) do czuwania nad przestrzeganiem przepisów porządkowych na drogach publicznych jakoteż na żądanie osób specjalnie do tego upoważnionych przez Pana Wojewodę lub Ministerstwo Robót Publicznych. Na znak dany ręką przez organa policji lub służby drogowej, kierowca obowiązany jest niezwłocznie pojazd zatrzymać.

Międzynarodowe świadectwo drogowe, wydane przez władze polskie, nie zastępują na obszarze tut. Województwa karty rejestracyjnej ani wykazu szoferskiego.

Kierowcy pojazdów mechanicznych, zaopatrzonych numerami próbnemi winni zamiast karty rejestracyjnej posiadać kartę dango numeru próbnego.

Prolongaty wymienionych powyżej dokumentów.

§ 102.

Karty rejestracyjne winny być co rok w ciągu marca przedstawione w Urzędzie Wojewódzkim do prolongowania.

Wykazy szoferskie winny być także co rok najdalej do 1-go kwietnia przedłożone w Urzędzie Wojewódzkim do prolongaty.

Perjodyczne badanie przepisów mechanicznych.

§ 103.

Pojazdy mechaniczne, używane do celów zarobkowych, tak osobowe jak i ciężarowe, podlegają perjodycznemu badaniu przez Komisję Samochodową raz na rok, a wszelkie inne pojazdy mechaniczne raz na 3 lata. Obowiązek przestrzegania terminów leży na właścicielach pojazdów.

Oświetlenie pojazdów mechanicznych.

§ 104.

Z zapadnięciem zmroku winien każdy samochód, znajdujący się na drodze publicznej, być zaopatrzony w światło a to: 2 latarnie o łagodnym blasku bezbarwnym z przodu oraz 1 czerwoną z tyłu po lewej stronie pojazdu. Prócz tego tylna tablica ze znakiem rejestracyjnym winna być należycie oświetlona. Latarka tylna oraz urządzenie do oświetlenia tylnego znaku nie mogą być gaszone i zapalane z siedzenia kierowcy lub z wnętrza pojazdu.

Motocykle bez przyczepki winny posiadać tylko 1 światło białe, umieszczone z przodu, motocykle z przyczepką powinny posiadać oprócz światła z przodu, także tylne światło czerwone, podobnie jak samochody.

Pojazdy mechaniczne, służące dla celów rolnictwa, udające się z miejsca postoju na roboty w polu lub odwrotnie, mogą być oświetlone tylko jedną ręczną latarką.

Reflektory.

§ 105.

W miastach, położonych na obszarze tutejszego Województwa, wolno na ulicach, słabo oświetlonych, używać reflektorów celem umożliwienia kierowcy samochodu rozpoznania drogi lub zauważenia przeszkód lub przedmiotów znajdujących się na jezdni.

Rozporządzenia Miejskich Urzędów Policyjnych w Poznaniu, Bydgoszczy, Gnieźnie i Inowrocławiu podadzą do publicznej wiadomości spis ulic, na których stosowanie reflektorów jest dopuszczalne.

Sygnały dźwiękowe.

§ 106.

Jako dźwiękowy sygnał ostrzegawczy wolno jest kierowcom samochodów używać tylko ręcznych trąbek o niskim tonie, a na obszarze tutejszego Województwa także klaksonów, motocykliści zaś winni używać trąbek o wysokim tonie. Używanie innych sygnałów jak: gwizdek, syren, piszczałek lub dzwonków jest wzbronione.

Kierownicy pojazdów mechanicznych ratunkowych (sanitarnych i straży pożarnej) mogą dla odróżnienia używać specjalnych sygnałów jak: dzwonków, gwizdek, syren, piszczałek itp.

Również wzbronione jest nadużywanie sygnału dźwiękowego, który należy stosować tylko dla niezbędnego ostrzeżenia osób pieszych lub powożących.

Sygnał ten dawać należy zawczasu, szczególnie przed zakrętami i skrzyżowaniami dróg oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni, lub gdy pojazd zbliża się do oddzielnie stojących budynków.

W chwili przejazdu obok wozów z końmi wolno, by nie płoszyć konie, dawać sygnały tylko w wyjątkowych wypadkach celem zapobieżenia nieszczęśliwemu wypadkowi.

Zatrzymywanie pojazdów mechanicznych i zmiana kierunku jazdy.

§ 107.

Przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego lub przed zmianą kierunku jazdy winien kierowca tego pojazdu dać sygnał, a mianowicie: przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego wyciągnąć rękę w górę, a zmianę kierunku jazdy wskazać ręką w odnośnym kierunku.

Samochody kryte powinny posiadać specjalny przyrząd mechaniczny celem zastąpienia sygnału dawanego ręką.

Dymienie silnika.

§ 108.

Wolny wydmuch tłumika winien być w miejscowościach zabudowanych zawsze szczelnie zamknięty.

Nie wolno wyjechać pojazdem mechanicznym na ulicę, jeżeli silnik dymi wskutek przeoliwienia.

Kierowcy motocykli i samochodów.

§ 109.

Kierowcy samochodów, motocykli oraz rowerzyści winni ostrzegać zapomocą specjalnych sygnałów, inni powożący zapomocą głosu.

Jeżeli ostrzeżenie takie nie wystarczy, należy zwolnić bieg swego pojazdu lub zatrzymać go.

Zabrania się kierowcom pojazdów mechanicznych wskutek nieoględnej lub lekkomyślnej jazdy obryzgiwać przechodniów błotem.

Oddalenie się kierowcy od pojazdu.

§ 110.

Dopóki maszyna lub silnik pracuje, kierowca nie powinien schodzić z pojazdu i nie ma prawa oddalać się. Przed oddaleniem się winien zacisnąć hamulec i uniemożliwić puszczenie w ruch pojazdu przez osoby niepowołane.

Zakaz palenia tytoniu w samochodach.

§ 111.

Zabrania się osobom kierującym pojazdem mechanicznym, a w autobusach również pasażerom, palenia tytoniu podczas jazdy oraz postoju samochodu. W czasie postoju samochodu zakaz palenia obowiązuje kierowcę, o ile tenże znajduje się w chwili postoju samochodu przy kierownicy.

Zakaz prowadzenia pojazdu przez kierowcę nietrzeźwego.

§ 112.

Prowadzenie pojazdu mechanicznego przez kierowcę nietrzeźwego jest surowo wzbronione. Za przestępstwo to przewidziana jest kara sądowa i utrata dyplomu szoferskiego.

Autobusy.

§ 113.

Dla autobusów wyda tutejszy Urząd Wojewódzki osobne przepisy.

D. Dorożki konne i samochodowe.

§ 114.

Osobno również ureguluje się sprawę uruchomienia dorożek konnych i samochodowych.

E. Tramwaje.

§ 115.

Motorniczych tramwajowych obowiązują ogólne przepisy o ruchu ulicznym z uwzględnieniem tych, które wynikają ze specjalnych właściwości ruchu tramwajowego.

W razie chwilowego zatrzymania ruchu ulicznego wogóle lub wozów tramwajowych na linji w szczególności, należy wozy tramwajowe tak ustawić, aby co trzy wozy był pozostawiony 4-metrowy odstęp.

Wozów tramwajowych nie wolno zatrzymywać na skrzyżowaniach ulic oraz na zakrętach, z wyjątkiem potrzeby spowodowanej wypadkiem. Wozy tramwajowe, doczepione do motorowych wozów tramwajowych, mogą być doczepione i odczepione na drogach publicznych tylko na przystankach końcowych lub miejscach specjalnie na ten cel przez Urząd Wojewódzki wyznaczonych na podstawie wniosków miejscowej władzy policyjnej. Reflektory, używane przy wozach tramwajowych, podpadają pod przepisy, dotyczące reflektorów przy pojazdach mechanicznych.

F. Ruch rowerów.

§ 116.

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze po drogach publicznych, winna posiadać imienną kartę rowerową, wydaną przez miejscową władzę policyjną na pisemną lub ustną prośbę tejże osoby.

Kartę tę należy podczas jazdy rowerem na drogach publicznych mieć przy sobie i okazywać na każde żądanie organów wymienionych w § 101 niniejszego rozporządzenia.

Rowery, dopuszczone do ruchu po ulicach.

§ 117.

Do krążenia po ulicach dopuszcza się tylko rowery jedno- i dwuosobowe (tandemy), zaopatrzone w sprawnie działający hamulec, latarkę na przodzie o bezbarwnem świetle i dzwonek jako sygnał ostrzegawczy.

Używanie przez cyklistów innych sygnałów niż dzwonki jest wzbronione.

Tabliczki rejestracyjne na rowerach.

§ 118.

Rozporządzenie policyjne w przedmiocie tabliczek rejestracyjnych na rowerach z dn. 30 sierpnia 1927 l. dz. 18147/27 II (Dz. Urz. Woj. Pozn. nr. 43, poz. 563) reguluje sprawę tabliczek rejestracyjnych na rowerach.

Zakaz wypuszczania z rąk kierownicy podczas jazdy.

§ 119.

W czasie jazdy na drogach publicznych nie wolno cyklistom wypuszczać z rąk kierownicy.

Cyklistom, jadącym na rowerach jednoosobowych, nie wolno zabierać ze sobą osób dorosłych. Dzieci poniżej sześciu lat mogą być zabierane jeżeli dla nich jest urządzone specjalne siedzenie.

Miejsce dla jazdy rowerem.

§ 120.

Jadący na rowerach po drogach bitych lub brukowanych mogą używać poboczy (burt), o ile to nie utrudnia ruchu pieszego, odbywającego się na tych poboczach.

W obrębie miasta i miejsc zamieszkałych zabrania się jeździć rowerem na chodnikach.

Rowery z wbudowanemi motorami.

§ 121.

Rowery z przystosowanemi silnikami napędowemi podlegają przepisom o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych.

G. Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy.

Uwaga: Poniższe przepisy nie odnoszą się do wózków dla dzieci, chorych i kalek.

§ 122.

Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy, sanki, taczki itp. winny krążyć tylko na jezdni. Wózki te powinny być zaopatrzone w latarnię, umieszczoną z lewego boku.

§ 123.

Kierowcom wózków ciągniętych przez psy itp. oraz wózków ręcznych i taczek ciągniętych dozwala się wszakże nosić latarnie w ręku, jeżeli nie można ich przywiązać do wozu lub do zwierząt pociągowych lub też dyszla. Przy wózkach i taczkach pchanych lub posuwanych musi latarnia znajdować się zawsze na przedzie wózka lub t. p.

H. Zwierzęta.

Prowadzenie koni.

§ 124.

Dla koni wierzchowych nie wolno używać uzdy bez wędzidła. Jeźdźcom, prowadzącym obok siebie konie, wolno jechać tylko stępa. Konie prowadzone należy trzymać krótko.

Osoby piesze, prowadzące konie, powinny je trzymać krótko za cugle, również należy krótko wiązać konie u wozu.

Ujeżdżanie i musztrowanie koni na ulicach jest wzbronione.

Ostre podkowy.

§ 125.

Podczas gołoledzi powinny być konie zaopatrzone w ostre podkowy lub hacele (ocele).

Pętanie koni i bydła rogatego.

§ 126.

Większą ilość koni wolno prowadzić tylko stępa, po trzy sztuki obok siebie lub trzy pary jedna za drugą.

Także i bydło wolno prowadzić tylko mocno uwiązane, po trzy sztuki obok siebie lub dwie pary jedna za drugą.

Każda taka partja składać sie może najwyżej z piętnastu sztuk koni lub bydła wzgl. 40 sztuk owiec pod dozorem conajmniej dwóch poganiaczy.

Przepis powyższy nie dotyczy pędzenia bydła na pastwisko i z powrotem.

Przy przeprowadzeniu przez miasto powinno być bydło mocno powiązane za rogi. Stadniki powinny być prowadzone każdy przez dwóch silnych poganiaczy i mieć zasłonę na oczach.

Miejski Urząd Policyjny może w miastach ze względu na bezpieczeństwo publiczne i warunki miejscowe uregulować rozporządzeniem policyjnem pędzenie bydła rogatego, transport świń, owiec, kóz itp.

Bydło na ulicach.

§ 127.

Na drogach publicznych, ulicach i w miejscach publicznych miast i gmin wiejskich nie wolno pozostawiać jakiegokolwiek bydła bez dozoru.

Poganiacze bydła.

§ 128.

Transport cieląt i świń winien być dokonany na wozach.

Przy każdym transporcie bydła winna znajdować się dostateczna ilość należycie wprawionych poganiaczy. Osób poniżej lat 16 nie wolno zatrudniać przy przeprowadzaniu bydła.

W miastach wolno prowadzić bydło tylko bocznemi ulicami.

Psy stróżujące.

§ 129.

Psy, używane do pilnowania budek, taczek lub wozów na ulicy, muszą być zaopatrzone w kagańce i trzymane na smyczy.

CZĘŚĆ IV.

Zlecenia organów nadzorczych.

§ 130.

Wszelkie polecenia i wskazówki miejscowych władz policyjnych oraz osób do tego upoważnionych, odnoszące się do utrzymania prządku publicznego, bezpieczeństwa i sprawności ruchu oraz ochrony osób i własności, winny być pod każdym względem przez publiczność dokładnie przestrzegane i niezwłocznie wykonane nawet wtedy, gdy są dane tylko zapomocą znaków lub specjalnych aparatów. To samo dotyczy zleceń, dotyczących utrzymania czystości i zapobieżenia hałasom.

CZĘŚĆ V.

Przepisy wykonawcze, karne i końcowe.

§ 131.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia policyjnego karane będą — o ile według ogólnych przepisów karnych nie grożą kary wyższe — grzywną do wysokości 60 złotych, względnie — w razie niemożności ściągnięcia grzywny — odpowiednim aresztem, niezależnie od odpowiedzialności cywilnej za wyrządzone szkody.

Grzywny.

§ 132.

Grzywny oraz koszty przywrócenia drogi do pierwotnego stanu wpływają do właściwego zarządu drogowego, w zależności od tego, na jakiej kategorji dróg przekroczenie miało miejsce.

Wejście w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 133.

Rozporządzenie niniejsze **wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Poznańskiego.**

Z tą chwilą uchyla się wszelkie wydane przed terminem na obszarze tutejszego województwa rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu publicznego, o ile one są sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem.

Miejscowe władze policyjne mogą odtąd wydawać z uwzględniem lokalnych potrzeb rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu na tychże tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, a rozporządzenia te nie mogą być sprzeczne z rozporządzeniem niniejszem.

Poznań, dnia 15 lutego 1928.

Wojewoda: **Bniński.**

L. dz. 7232/27 VIII. D.

Powyższe ogłaszam celem przestrzegania.

Bydgoszcz, dnia 30 maja 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) **Hańczewski,** radca miejski.

176.

Odpis.

8 Okręg. Szefostwo Budown.
L. dz. 5296/28 Bud.

Ogłoszenie przetargu.

VIII Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłasza przetarg nieograniczony na przebudowę pieców piekarskich w Rejonowym Zakładzie Żywnościowym w Grudziądzu przy ul. Prowiantowej a to:

1) Rozbiórkę 4 pieców piekarsckich nr. 197, 198, 199 i 200 łącznie z segregacją uzyskanego materjału i wywozu gruzu na miejsce wskazane przez kierownika budowy;

2) Budowę 2 pieców nowych kompletnych do wypieku chleba wojskowego i sucharów z wyciąganymi trzonami o wymiarach trzonu 3250 mm. $\times$ 1620 mm.

Termin składania ofert w lokalu Szefostwa, ul. Łazienna 11, pok. 37 upływa dnia 26 czerwca o godz. 10-tej. Komisyjne otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia o godz. 10 min. 30.

Do oferty załączyć należy dowód złożenia wadjum w Kasie Skarbowej w wysokości 3% od sumy oferowanej.

Plany wyłożone są do wglądu w 8 Okręgowym Szefostwie Budownictwa Toruń, Łazienna, pokój nr. 30, gdzie też udziela się wszelkich informacji.

Oferty złożone po upływie wskazanego wyżej terminu rozpatrywane nie będą.

8-me Okręgowe Szefostwo Budownictwa zastrzega sobie prawo wyboru oferenta jako też zmniejszenie względnie zwiększenie ilości pieców.

8 Okręgowe Szefostwo Budownictwa.

177.

Odpis.

Przetarg na dostawę pieców.

8 Okręgowe Szefostwo Budownictwa w Toruniu, ul. Łazienna 11 ogłasza na dzień 26 czerwca 1928 r. przetarg nieograniczony na dostawę około 150 sztuk pieców opancerzonych oraz przestawienia pieców kaflowych w garnizonach O. K. VIII.

Ofertę należy składać w zapieczętowanej lakiem jednej kopercie firmowej z napisem wskazującym zawartość, którą należy włożyć do koperty bez firmy i nieprzejrzystej zapieczętować i umieścić tylko napis: „Oferta na dostawę pieców do przetargu w dniu 26 czerwca 1928 r." i nadesłać do 8 Okręgowego Szefostwa Budownictwa do godziny 10-tej.

Komisyjne otwarcie ofert odbędzie się w ??? o godz. ???

Do oferty należy dołączyć:

1) Kwit na wypłacone do Kasy Skarbowej wadjum w wysokości 800 zł. dla całości lub po 800 zł. przy ubieganiu się dla poszczególnych garnizonów.

2) Poświadczony odpis świadectwa przemysłowego.

3) Podpisaną deklarację, że warunki ogólne i szczegółowe obowiązujące przy robotach i dostawach wojskowych są oferentowi znane i oferent takowym podporządkowuje się.

Oferty można składać na drukach, które są do nabycia za zwrotem kosztów w wysokości 2 zł. za jeden egzemplarz w referacie Budowlanym 8-go Okręgowego Szefostwa Budownictwa, tamże są również wyłożone do wglądu warunki ogólne i szczegółowe.

Oferty nieodpowiadające powyższym warunkom nie będą przez Komisję przetargową rozpatrywane.

8 Okręgowe Szefostwo Budownictwa zastrzega sobie prawo przeprowadzenia dodatkowego ustnego przetargu i wyboru oferenta według swego uznania.

8 Okręg. Szefostwo Budownictwa.
Szef Budownictwa O. K. VIII.
(—) Hornowski, ppułk. inżynier.

L. dz. 3534/28. Bud.

178.

Odpis.

Przetarg.

Państwowy Urząd Budownictwa Naziemnego w Starogardzie ogłasza nieograniczony przetarg na wykonanie prac i dostaw instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w zagrodzie Państw. Nadleśnictwa Lubichowo, powiat starogardzki. Ślepe kosztorysy można otrzymać za zapłatą poprzednią w kwocie 1.50 zł. w biurze Urzędu, ul. Hallera 16, I piętro.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z odpowiednim napisem należy składać w wymienionym biurze do dnia 25 bm. o godz. 10-tej. Do oferty należy dołączyć wadjum w wysokości 5% oferowanej sumy w postaci a) gotówki, b) papierach wartościowych, podanych do wiadomości obwieszczeniem Min. Skarbu z dnia 19 stycznia 1928 r. (Monitor Polski nr. 22 z dnia 22. I. 28 r.) lub c) inne pewne poręczenia. P. U. B. N. zastrzega sobie dowolny wybór oferenta, bez względu na wysokość kwoty ofertowej, tudzież nieprzyjęcia żądanej oferty bez podania powodu.

Komisyjne otwarcie ofert, odbędzie się w biurze i terminie wyżej oznaczonym w obecności ewentl. przybyłych reflektantów.

Kierownik P. U. B. N.

(pieczątka). (podpis)
budowniczy.

179.

Obwieszczenie.

Odnośnie do rozporządzenia policyjnego z dn. 12 grudnia 1927 r. dla dorożkarzy i na zasadzie § 43 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem, ogłasza się za zgodą Magistratu, następującą taryfę dorożkarską dla samochodów, która obowiązuje z dniem ogłoszenia.

Należytość za jazdę w obrębie granic administracyjnych miasta wynosi:

Taksa I dzienna:

od godz. 6 względnie 7 rano do godz. 10 wiecz. do 300 m.	0.60 zł.
każde dalsze 150 m.	0.10 „

Taksa II nocna:

od godz. 10 wiecz. do 6 wzgl. 7 rano do 200 m.	0.60 zł.
każde dalsze 100 m.	0.10 „
Za zajazd na zamówienie	0.50 „
Czekanie za każde 2 minuty	0.10 „

Taryfa powyższa obowiązuje od dwóch osób włącznie.

Każdy następny pasażer dopłaca jednorazowo:

a) od 6 wzgl. 7 rano do 10 wiecz.	0.30 zł.
b) od 10 wiecz. do 6 wzgl. 7 rano	0.50 „

Bagaż do 10 kg. wolny od opłaty.

Ponad 10 do 25 kg. 0.30 zł.

Uwaga: Taksa dzienna obowiązuje:

od 1 kwietnia do 30 września od godziny 6 rano do 10 wieczorem, od 1 października do 31 marca od godziny 7 rano do godz. 10 wieczorem. Czas ponad wymieniony zalicza się do taksy nocnej.

Wynajem dorożek od ślubów i chrztów podług umowy.

Jazdę rozpoczętą przed godz. 10-tą wieczorem, należy obliczyć według taksy dziennej, zaś jazdę rozpoczętą przed godziną 6-tą względnie 7-mą oblicza się według taksy nocnej. Taryfa niniejsza obowiązuje tylko w obrębie granic administracyjnych miasta Bydgoszczy, zaś poza obręb miasta obowiązuje wolna ugoda.

Płaci się tylko oznaczoną przez zegar taksę. Jazda bez uruchomienia zegara jest niedozwolona. Uprasza się przy opuszczeniu dorożki samochodowej stwierdzić, ile wykazuje zegar. Wolno zabierać tylko tyle pasażerów, ile samochód posiada miejsc.

Wszelkie zażalenia należy skierowywać do Miejskiego Urzędu Policyjnego, podając numer dorożki samochodowej.

Bydgoszcz, dnia 27 grudnia 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski, radca miejski.

Pl. III. 3516/28.

180.

Przypomina się rozporządzenie policyjne Pana Wojewody Poznańskiego w przedmiocie tabliczek rejestracyjnych na rowerach, ogłoszone w Orędowniku nr. 19 z dnia 1-go grudnia 1927, które nakazuje, że każda osoba jeżdżąca po drogach publicznych winna zaopatrzyć swój rower w tabliczkę rejestracyjną, umieszczoną pomiędzy tylnem kołem a siedzeniem i to w ten sposób ażeby była z tyłu czytelną. Tabliczki rejestracyjne muszą być niezagięte, a utrzymywane stale w stanie czystm i czytelnym. W razie zupełnego zniszczenia roweru lub też sprzedaży innej osobie należy otrzymaną tabliczkę rejestracyjną natychmiast zwrócić Miejskiemu Urzędowi Policyjnemu.

Winni przekroczenia niniejszego rozporządzenia podlegają karze grzywny do 60 zł. lub w razie niemożności zapłacenia stosownej karze aresztu.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski, radca miejski.

Pl. III. 3774/28.

181.

Przybłąkane psy.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono 3 psy przybłąkane (szpica, wilka i polowczyka). Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 25 maja 1928 r

Miejski Urząd Policyjny.

Z pol.: Czemplik, kier. biur pol.

Pl. I. 6069/6411/6476/28.

182.

Przybłąkany pies.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono przybłąkanego psa (wilka). Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 29 maja 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Z pol.: Czemplik, kier. biur pol.

Pl. I. 6634/28.

183.

Przybłąkana gęś.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono przybłąkaną gęś. Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 29 maja 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Z pol.: Czemplik, kier. biur pol.

Pl. I. 6633/28.

Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy

w miesiącu maju 1928 roku.

L. b.	ARTYKUŁY	Norma dzienna rodziny 4-osobowej	II poł. kwietnia		II poł. maja		Uwagi
			Cena za jednostkę	Koszt dzienny	Cena za jednostkę	Koszt dzienny	
	I.	gr.	gr.	gr.	gr.	gr.	
1	Chleb żytni pytlowy	1,23 kg.	76,7	94,3	77,0	94,7	
2	Mąka pszenna	0,25 „	105,0	26,3	105,0	26,3	
3	Kasza jęczmienna	0,05 „	80,0	4,0	80,0	4,0	
4	Fasola	0,05 „	80,0	4,0	80,0	4,0	
5	Kartofle	1,5 „	18,0	27,0	18,0	27,0	
6	Ryż	0,15 „	120,0	18,0	130,0	19,5	
7	Mleko	0,75 ltr.	35,0	26,3	34,0	25,5	
8	Jaja	1,5 szt.	15,3	23,0	15,7	23,6	
9	Masło	0,065 kg.	560,0	36,4	650,0	42,3	
10	Słonina	0,1 „	300 0	30,0	300,0	30,0	
11	Kiełbasa	0,07 „	440,0	30,8	440 0	30,8	
12	Mięso wołowe	0,25 „	280,0	70,0	280,0	70,0	
13	Cukier	0,11 „	145,0	16,0	150,0	16,5	
14	Sól	0,1 „	36.0	3,6	36,0	3,6	
15	Herbata	0,01 „	3400,0	34,0	3400,0	34,0	
16	Kawa zbożowa	0,04 „	110,0	4,4	110.0	4,4	
	II.		—	448,1	—	456,2	+ 1,81%
17	Węgiel kamienny	4,65 kg.	7,0	32,6	7,0	32,6	
81	Drzewo	3,00 „	13,0	39,0	13,0	39,0	
19	Nafta	0,16 „	81,0	13,0	81,0	13,0	
	III.			84,6	—	84.6	—
20	Mieszkanie miesięcznie	komorne zasadnicze	844.0	28,1	844,0	28,1	
21	„ „	świadczenia	200.0	6,7	200,0	6,7	
22	Woda dziennie	$^3/_4$ m^3	22,0	16,5	22,0	16,5	
	IV.			51.3	—	51,3	—
23	Mydło zwycz. dziennie	0,04 kg.	280,0	11,2	280,0	11,2	
24	Tramwaj dziennie	2 przejazdy	20,0	40,0	20.0	40,0	
25	Gazety	1 egz.	20,0	20,0	20,0	20,0	
26	Wpis roczny	1 wpis rocz.	.	13,3		13,3	
27	Zeszyty szkolne	0,22 kaj.	20,0	4,4	20,0	4,4	
28	Fryzjer	1 strzyż.	100,0	3,3	100,0	3,3	
29	Teatr	2 bilety	250,0	16,7	250,0	16,7	
	V.			108.9	—	108,9	—
30	Palto męskie ciepłe	1 na 6 lat	27.500,0	12,7	27.500,0	12,7	
31	Garnitur maryn. m.	1 na 5 lat	30.000,0	16,7	30.000.0	16,7	
32	Ubranie robocze	1 na 1 rok	7.500,0	20,8	7.500,0	20,8	
33	Palto kobiece	1 na 6 lat	27.500,0	12,7	27.500,0	12,7	
34	Suknia świąteczna	1 na 5 lat	13.000,0	7,7	13.000,0	7,7	
35	„ codzienna	1 na 1 rok	3.800,0	10,6	3.800,0	10,6	
36	Koszula męska	1 na 1 mies.	550,0	18,3	550,0	18,3	
37	Kamasze męskie	3 na 1 rok	3.200,0	26,7	3.200,0	26,7	
38	Zelówki	2 na 1 rok	700,0	3,9	700,0	3,9	
		Rezultat :	—	130,1 823,0 + 1,72%	—	130,1 831,1	— +0,98%

Bydgoszcz, dnia 31. maja 1928 r.

Urząd Statystyczny.

Wyciąg ze statystyki ruchu ludności miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1925 r.

A. Ruch naturalny ludności według dokumentów Urzędu Stanu Cywilnego:

Rok i miesiąc	Małżeństw	Urodzeń				Zgonów		Przewyżka urodz. (Różnica między rubr. 3 i 7)
		żywych	martwych	ogółem	w tem nieślubne w procentach	ogółem	w tem niemowląt	
1	2	3	4	5	6	7	8	31
1925 ogół.	718	3196	90	3286	11,6	1377	466	1819
1926 „	683	2891	101	2992	12,4	1670	554	1221
1927 „	744	2712	77	2789	11,5	1517	507	1195
1928 kw. I.	158	739	19	758	15,4	428	117	311
1928 kwiec.	86	245	8	253	9,1	130	54	115

Rok i miesiąc	PRZYCZYNY ŚMIERCI																					
	Dyfterja	Odra i szkarlatyna	Koklusz krztusiec	Grypa	Tyfus	Gruźlica	Zapalenie płuc	Rak	Choroby organów oddech.	Organiczne cierp. serca udar serca	Udar mózgu	Wrodzona słabość do życia	Kurcze	Katar żołądka i kiszek	Zapalenie ślepej kiszki	Zapalenie nerek	Choroby porodu	Słabość starości	Nieszczęśliwe wypadki	Morderstwo, zabójstwo	Samobójstwo	Inne choroby
1	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1925 ogół.	6	12	8	8	12	132	124	71	5	139	72	121	67	102	·	27	5	94	41	6	23	302
1926 „	10	41	2	19	13	209	199	78	19	129	85	173	87	127	2	32	8	134	47	11	18	227
1927 „	8	9	9	12	23	169	141	95	18	155	96	177	58	131	2	24	9	121	40	8	16	196
1928 kw. I.	4	4	2	1	2	50	50	25	9	44	20	37	18	26	·	3	5	50	13	6	4	55
1928 kwiec.	·	·	1	1	·	20	10	5	2	7	6	16	8	15	·	2	2	12	6	1	2	14

B. Miejscowy ruch ludności według policyjnych za- i odmeldowań:

Rok i miesiąc	PRZYPŁYW				ODPŁYW				Ludność Przypływ = + Odpływ = —	Przeprowadzki wewnątrz okręgu miasta (liczba osób)	W przemyśle, rzemiośle, handlu i w ruchu transport.		
	Polakow	Niemców	Innych	Razem	Polakow	Niemców	Innych	Razem			Przypływ	Odpływ	Różnica
1925 ogół.	13 866	1 009	291	15 166	10 062	1 835	220	12 117	+ 3 049	17 274	6 205	5 027	+ 1 178
1926 „	11 916	1 003	230	13 149	10 624	1 103	250	11 977	+ 1 172	20 538	4 898	4 433	+ 465
1927 „	13 906	1 097	152	15 155	12 229	1 189	187	13 605	+ 1 550	23 131	5 584	4 776	+ 808
1928 kw. I.	3 398	307	69	3 774	2 753	238	35	3 026	+ 748	2 850	1 532	1 080	+ 452
1928 kwiec.	1 724	98	23	1 845	993	86	10	1 089	+ 756	905	844	394	+ 450

C. Obecna liczba mieszkańców miasta Bydgoszczy:

	Polaków	Niemców	Innych	Razem	w tem żydów
Według spisu ludności z dnia 20. VI. 1925	94 318	9 166	534	104 018	921
Procentualnie	90,7	8,8	0,5	—	0,9
Przewyżka urodzeń i różnica ruchu od 20. VI. 1925	+ 9 046	— 420	+ 96	+ 8 722	+470
Zatem liczba mieszkańców dnia 1. V. 1928	103 364	8 746	630	**112,740**	1391
Procentualnie	91,7	7,8	0,5	—	1,23

Bydgoszcz, dnia 31 maja 1928 r.

URZĄD STATYSTYCZNY.